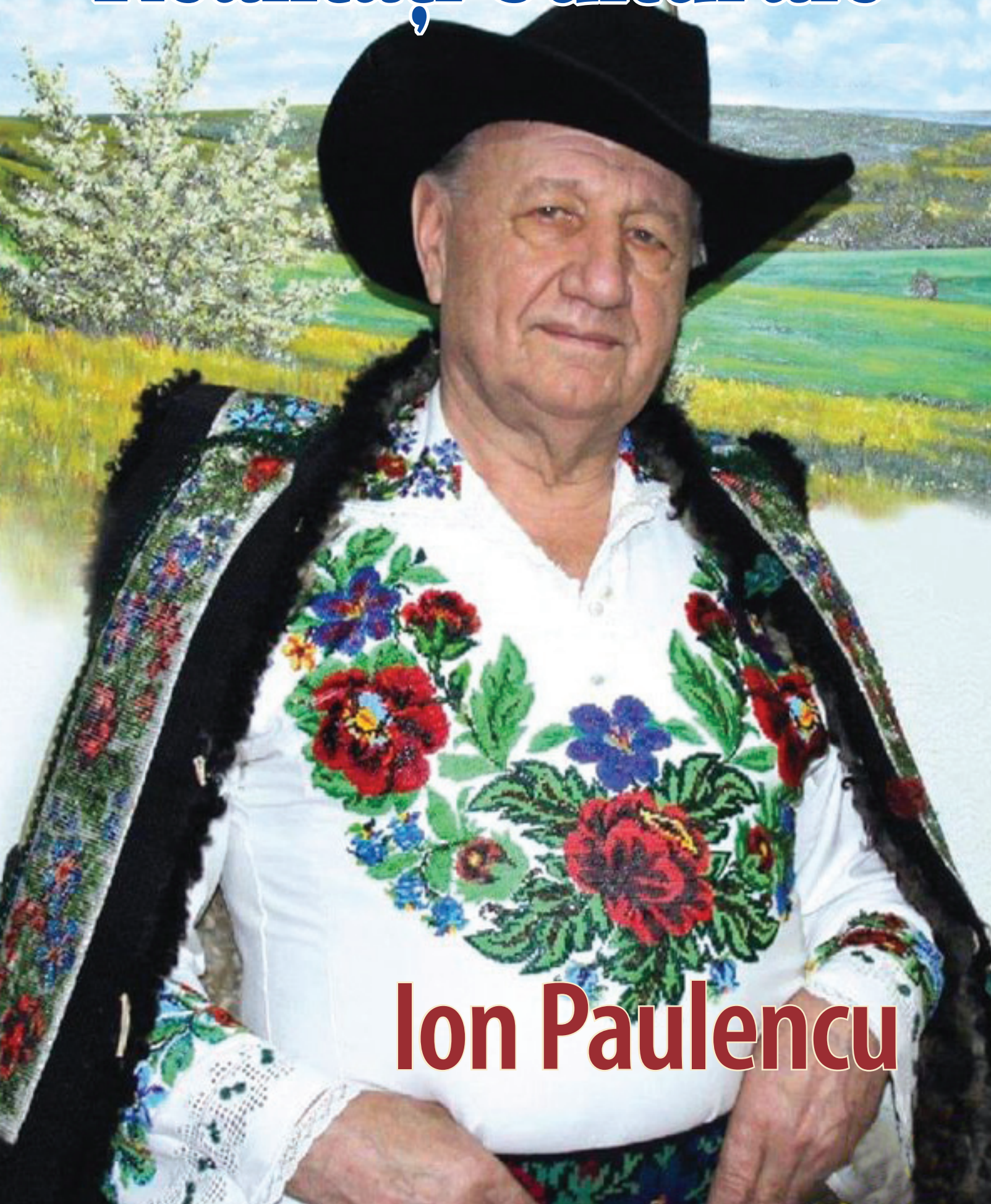

ISSN 1857-4424

Nr. 12 (102) • Casa de Creație a Republicii Moldova • decembrie 2019

Realități Culturale

Ion Paulencu

Sumar

ANGELA OLĂRESCU

Activitatea Bibliotecii bulgare „Hristo Botev” în promovarea poezilor din Republica Moldova 1

ANDA VAHNOVAN

Doamna 4

ION CHIRCU

Dorul casei părintești 5

VETA GHIMPU MUNTEANU

Ion Paulencu 9

PAVEL POPA

Hora satului — moștenire identitară națională 16

RAISA CHISELIȚĂ

Două vieți într-un cântec 19

Adaptare și dramatizare de LEONID CEBOTARI

Micul Prinț de Antoine de Saint-Exupéry 20

NATALIA BALAN

Proiectul „Ora să ȘTIM Moldova”
în Biblioteca pentru copii din Căușeni 24

DUMITRU APETRI

Vocația spiritualității cop. 3

Isai Cârmu,
artist plastic

Adam și Eva

Povești populare românești, 1983

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

dr. **Varvara Buzilă**,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

dr. hab. **Victor Ghilaș**

dr. **Mariana Cocieru**

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Veronica Caraulan,
Direcția Culturală mun. Bălți

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic al Ministerului
Educației, Culturii și Cercetării

SOCIETATEA CULTURALĂ

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale”

Tel./fax redacție: (022) 20-25-55
Telefoane: (022) 20-25-53, 069392909 (Ion Șarban)
Mob.: 069 39 24 98 (Pavel Popa, redactor-șef)

E-mail: casadecreatie@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiile 338, 324
Paginare și machetare: „Fox Trading” SRL

ISSN 1857-4424

ANGELA OLĂRESCU

DIRECTOR, BIBLIOTECA „HRISTO BOTEV”, MUN. CHIȘINĂU

Activitatea Bibliotecii bulgare „Hristo Botev” în promovarea poezilor din Republica Moldova

Biblioteca „Hristo Botev” a fost înființată la 3 martie 1992. În activitățile sale biblioteca conform activităților cultural-științifice promovează și poeți contemporani din Republica Moldova. Pe parcursul anilor 2016-2019 s-au desfășurat activități unde poezii erau invitați de a prezenta creația sa în fața elevilor, studenților și publicului cititor.

Unul dintre cei mai productivi poeți care conlucrează cu noi este renumita poetă Renata Verejanu. Colaborăm cu Dumneaei deja de mulți ani, am organizat și găzduit la Biblioteca „Hristo Botev” Festivalul Internațional de Poezie – Renata Verejanu, ediția a III-a, sectorul Râșcani al capitalei, ce s-a impus ca una dintre cele mai importante manifestări culturale de acest gen desfășurate aici la noi. La acest Festival Internațional unic cu prezența membrilor juriului din scriitori cu renume, cu

totalizări la toate secțiunile: poezii de autor, recital, traduceri, eseuri, creație au participat, cu deosebită plăcere, toți cei cărora le place poezia prin: recital de poezii, cântând pe versurile poetei, cântece și poezii proprii, oferindu-le șansa multor din ei să participe la etapa finală a Festivalului Internațional. Acest Festival Internațional de Poezie – Renata Verejanu se desfășoară din an în an devenind o adevărată tradiție pentru țară și întreg spațiul literar-artistic în aspect global.

Am organizat și desfășurat duble și triple lansări și prezentări de carte ale poetei Renata Verejanu : Poetul dintre Milenii, Antologie: poezie și eseu, volumul III, Eu am știut să fac din viața mea o sărbătoare, Iubirea pe toate le vede: poezii de dragoste, Poeta Renata Verejanu e mama mea, В час когда кто-то любит тебя, Toți bărbații care au trecut prin inima

mea (versuri traduse în limba engleză), în așa mod poeta își promovează creația sa literară. Versurile Renatei Verejanu uimesc și lămuresc, înseninează și tulbură, înalță spiritul și îl coboară. Opera ei este pictată într-o gamă vastă și variată de culori, ce ne face să constatăm că nu e temă să nu fi fost abordată de poetă și realizată la un înalt nivel estetic, filosofic, metaforic și emoțional.

Antologia a VI-a a Festivalului, un volum de peste 200 pagini cu peste 60 de autori se alătură la celelalte volume adăugându-se la Patrimoniul cultural al neamului. În unele volume ale poetei Renata Verejanu, pe lângă versuri, sunt incluse și descrise proiectele, evenimentele culturale desfășurate pe parcursul a 30 ani de activitate, înaltele aprecieri ale unor mari scriitori, critici literari de pe ambele maluri ale Prutului dedicate poetei Renata Verejanu. În anul

2017 a fost numită distinsa doamnă de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării din Republica Molodva – Anul Renata Verejanu, iar în anul 2018 dumneaei a fost numită Omul Anului.

În luna august curent, Uniunea Internațională a Oamenilor de Cre-

limba bulgară și editate în acest an.

Anual la Biblioteca „Hristo Botev” continuă activitățile în cadrul Programului de lectură „Chișinăul citește”, lansat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Cărțile incluse în acest Program abordează importante teme actuale sau cu rezonanță

ție, președinte protagonista Renata Verejanu în colaborare cu Biblioteca „Hristo Botev” am desfășurat un eveniment unic „Forumul Oamenilor de Creație”, prima ediție, dedicată Limbii Române. Au participat oameni de creație din toate meridianele sosiți de la București, Baia Mare, Bistrița, Sibiu, Peatra Neamț, Bacău, Vaslui, Dubăsari, Telenești, Tighina, Bălți, Chișinău și multe alte localități. Biblioteca „Hristo Botev” și-a completat colecția cu cărți de valoare donate de la scriitori, artiști plastici, editori, critici literari, prozatori, traducători prin prezența lansărilor și prezentărilor de carte de poezie, proză, de lucrări ale artiștilor plastici atât din Republica Molodva cât și din România. Ne-a bucurat nespus artistul plastic Ina Stana Rebigan originară din Giurgiu, România de la frontieră cu Bulgaria dăruind cartea Изпращане на април (Adio aprilie) a Nadejdei Radeva și revista Списание Картини с думи и багри (Imagini cu cuvinte) dizainul copertelor și picturile din aceste lucrări aparținându-i. Vreau să menționez, că aceste lucrări sunt în

actuală, teme ce țin de istorie, limbă, valorile morale, dragoste de Patrie și de viață etc. Întâlnirile poetului Ianoș Țurcanu cu copiii în incinta bibliotecii răsfoiesc file din viața și activitatea sa literară. Este autorul a numeroase povestiri, basme, povești, versuri pentru maturi și copii, texte de cântece. Cărțile lui Ianoș Țurcanu pentru copii educă la aceștia dragostea față de Patrie, melegurile natale, natură, muncă, cultivă la ei frumoase calități ca cinstea, bunătatea, sinceritatea, generozitatea, bunul simț și altele. S-au desfășurat mai multe întâlniri cu poetul Ianoș Țurcanu fiind prezenți micii utilizatori de la Academia copiilor FasTracKids, de la Grădinițele „Trofimaș” și „Licurici” prezentându-le placheta de versuri nouă în cadrul Programului de lectură „Chișinăul citește”, – „Dansul florilor”. Cartea „Dansul florilor” de Ianoș Țurcanu este o culegere de versuri pentru copii, ce emană multă lumină și dragoste de viață. Întâlnirile poetului cu copii decurg într-o atmosferă caldă, prietenoasă, degajată.

Biblioteca promovează și poeți de

origine bulgară. Am alcătuit și editat Biobibliografia „Am ce pierde – trăiesc!” dedicată poetului Gheorghe Barbarov, lansarea ei a avut loc în data de 7 martie 2019, de Ziua Bibliotecii, dezvăluind pe larg cititorilor creația literară a poetului, prezentând diversitatea genurilor literare și, totodată, relatând activitatea social-culturală de succes a lui Gheorghe Barbarov. În calitate de surse informaționale pentru elaborarea lucrării au servit: arhiva personală a poetului, cataloagele și fișierele Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, ale Bibliotecii de literatură și cultură bulgară „Hristo Botev”, Cronica presei din Republica Moldova, Bibliografia Națională a Moldovei. La cărțile poetului sunt date scurte adnotări, deoarece în mare parte autorul scrie în limba maternă. Articolele critico-literare dezvăluie profund originalitatea și caracterul multilateral al talentului literar al lui Gheorghe Barbarov. Biobibliografia conține 375 de descrieri bibliografice. Iar pentru a facilita utilizarea biobibliografiei au fost întocmite indexuri auxiliare: Index de nume, index de poezii și proză, index de ediții periodice. Materialul selectat este publicat în trei limbi: bulgară, română și rusă. E prima, unica și valoroasă biobibliografie pe care o avem la moment elaborată de echipa bibliotecii. Această lucrare va fi utilă elevilor, studenților, care studiază lucrările lui Gheorghe Barbarov în cadrul programului obligatoriu de studii Creația literară a bulgarilor basarabeni. Bibliografia „Am ce pierde – trăiesc!” este foarte apreciată de comunitatea bulgară, în deosebi de poetul Georghe Barbarov.

Biblioteca „Hristo Botev” va continua și în viitor să cerceteze, studieze în domeniul activității bibliografice pentru elaborarea unor noi culegeri despre autorii bulgari din Moldova.

Masa rotundă dedicată unui alt poet de origine bulgară din Taracia – Dmitrii Borimecicov a avut loc la 5 aprilie 2019. Prietenii și colegii prezenți în sală s-au dat cu părerea despre viața și activitatea literară a poetului. Dmitri Borimecicov este cunoscut în Republica Moldova,

Ucraina și Bulgaria ca poet, jurnalist, fotograf și etnograf regional. Pe parcursul anilor este redactor la ziarul în limba bulgară Дружба (Prietenie), Български глас (Vocea bulgară) și Светлина (Lumina). Activitatea publicistică i-a permis să progreseze și el a început să editeze cărți cu poezii și proză. Dmitri Borimecikov este autor a patru cărți cu proză, poezie și publicistică, și au fost lansate în Republica Moldova, Ucraina și Bulgaria. La editura „Родно слово” (Cuvânt matern) au eșit de sub tipar primele două cărți: Вселена на откровения (Universul revelațiilor) proză pentru copii și o culegere de poezii Синята далечина (Orizontul albastru). Următoarele două cărți: Аз искам утре да живея пак (Măine vreau să trăiesc din nou) și Границе на духа. Розговори за Бесарабия (Frontierele spiritului. Vorbe despre Basarabia) au fost editate în Bulgaria la Tipografia din Velico Târnovo „Vital”. În lucrările sale poetul descrie viața compatrioților săi, cinstind munca lor cu abnegație, stepa dezgolită a Bugeacului, dragostea față de pământ și patrie din trecut și prezent. Multe poezii sunt dedicate părinților, prietenilor și colegilor de breaslă, renumitului învățător G. Bacarji și multor altor personalități bulgare basarabene, ca Nico Stoianov, Gheroghi Barbarov, Tanea Tanasova foarte importante din viața sa. Este autorul fotografiilor ce sunt incluse în cărțile sale, căci deține o bogată arhivă ce a adunat-o pe parcursul a mai multor ani. Prin cuvinte și fotografii Dmitri Borimecikov redă viața bulgarilor basarabeni, tradițiile, obiceiurile, limba, cultura, și foclorul.

Cartea poștală cu imaginea poetului Dmitrii Borimecikov unde putem vedea designul îndeplinit de pictorul Stanislav Vacev ne demonstrează încă odată activitatea sa prodigioasă literară, jurnalistică, denumirea volumelor editate, și totodată și ca fotoreporter a multor materiale publicistice în revistele „Родно слово” (Cuvânt matern), Chișinău, „Роден край” (Plaiul natal), Ucraina și „BG по свете” (Bulgaria în lume), Sofia. A editat propriul ziar „Vocea bulgară”, care deasemenea are o isto-

rie bogată. Activitatea poetului Dmitri Borimecikov multilaterală ne duce la gândul, că dumnealui este un patriot al etnicilor bulgari. Este decorat cu madalia „Ivan Vazov”, insigna de arjint a societății „Матъ България” și cu multe alte simboluri de onoare a Moldovei, Ucrainei și Bulgariei.

Vestitul pictor și poet original Dmitrii Peicev, personalitate notorie pentru arta și cultura din Republica Moldova, care este și utilizatorul bibliotecii noastre, îmbină armonios aceste două talente în operele sale. Versurile poetului reflectă file din viața bulgarilor basarabeni din stepa Bugeacului, aici își au loc și amintirile sale din copilărie, despre mamă și tată, coloritul tradițiilor și obiceiurilor bulgare pe pământul strămoșesc. Are poezii dedicate pictorului Mihail Grecu, Petăr Nedov, Kirilka Demireva, Petăr Vâlcănov și altor personalități bulgare. Poeziile din aceste cărți Întoarcere, Întreabă vântul, Amintiri frumoase în limba bulgară din colecția bibliotecii „Hristo Botev” sunt solicitate de publicul cititor, deoarece sunt pătrunse de compasiune față de

cu tematică bulgară. Cu o deosebită plăcere artistul plastic Dmitrii Peicev a donat Bibliotecii „Hristo Botev” lucrarea sa, unde este pictat poetul Hristo Botev. La bibliotecă a fost realizat un interviu cu pictorul și poetul Dimitrie Peicev de către prezentatorii Emisiunii „Unda Bugeacului”, Moldova 1 dedicat jubileului de 75 de ani de la naștere a acestuia.

În data de 9 iunie 2016 la Biblioteca „Hristo Botev” și-a lansat culegerea de poezii „În clipe de inspirație” poetul amator din satul Valea Perjei, rl. Taraclia, Ivan Parmacli. Cu o deosebită plăcere a vorbit despre activitatea sa poetică încă din copilărie și anii de studenție. În placheta de versuri editată în anul 2016 poetul descrie Bugeacul, reflectează asupra sorții și vieții sale.

Vom continua activitatea în acest domeniu, promovând în continuare vestiții poeți autohtoni și operelor de valoare prin diferite forme la Biblioteca „Hristo Botev”. Astfel contribuim la dezvoltarea culturii publicului cititor. Ne bucură faptul, că putem promova activitatea bibli-

suferințele și meditațiile omului, sunt foarte sincere, întrețesute cu sentimente profunde. Dmitrii Peicev în creația sa literară manifestă o atitudine grijulie față de rădăcinile sale și conștiința națională, rima versurilor poetului păstrează cu sfințenie limba maternă a strămoșilor, transmițând-o ca pe o comoară generațiilor viitoare. Poetul participă activ la multe activități desfășurate în incinta bibliotecii

otecii nu numai prin articole editate în presa locală (Universul Pedagogic Pro, Argumente i facti, Capitala ș.a.), mass-media TVR, Emisiunea „Unda Bugeacului” (Moldova 1), Emisiunea „Radio Megdan” (Radio Moldova 1) și pe rețelele de socializare, dar și prin susținerea discursurilor în cadrul multor conferințe internaționale la care participă un public larg din comunitatea chișinăuiană.

Doamna

Este foarte interesant să îmi amintesc cu lux de amănunte niște lucruri aparent nesemnificative din trecut. Oameni, chipuri, vorbe, situații. La început – la nivel de fapt întâmplat, un schelet. Apoi cu timpul, începe să prindă carne, mușchi și abia la sfârșit, sens. Și lucrurile încep să se vadă total altfel decât atunci când s-au întâmplat.

Nimic deosebit în esență, dar zilele astea mi-a revenit o întâmplare. E vorba de un cuplu pe care l-am cunoscut la București, acum mulți ani. Conjunctura făcea să fim invitați acasă la un om de artă, profesor bucureștean, la o cafea, un grup de oameni din Chișinău, printre care, cumva din întâmplare, nimerisem și eu. Aveam 18 pe atunci.

Domnul gazdă era foarte de treabă. A insistat ca după vizita oficială, să ne mai invite neapărat în casa lui. Un gest foarte frumos pe care l-am apreciat cu toții. Nu mai fusesem într-o casă bucureșteană de nici un fel, dar mai ales în una a unui profesor. Ne-a deschis ușa o fată tânără, de vreo douăzeci și un pic de ani, cu părul castaniu, tunsă scurt și încălțată cu pantofi roșii. M-am gândit că este și ea una dintre invitatele care abia intrase și nu apucase să se descalțe și că voi avea și eu companie. Eroare. Era gazda. Șotia profesorului, căruia

chipul îi trăda anii coborâți pe pletele albe. Era cam de vârsta tatălui meu. Ajungea imediat la 60. O discrepantă care m-a lăsat mută de uimire atunci. Noroc că eram un personaj secundar pe acolo și nimeni nu mi-a băgat în seamă nedumerirea. Mai ales că o bună parte dintre toți cei prezenți erau familiarizați cu atipicitatea cuplului. Și totul părea o normalitate.

Au pornit discuții inteligente despre măreția artei și superioritatea geniului, printre cafele și sandwichuri cu icre și despre nu mai știu ce, pe linia întâi, pentru că, involuntar, mă focalizasem pe cealaltă linie de discuție, dintre profesor și un alt invitat, care stătea lângă mine și căruia acestă a simțit nevoia să-i dea explicații, făcând abstracție de prezența mea.

Păream prea crudă pentru a pătrunde în esența discuției.

„Ei, știu că ar putea să îmi fie fiică, dar ce să îi faci? Era o amărâtă de studentă și am simțit că trebuie să o ajut. Mai ales că a venit să studieze artele și, cu siguranță că în lumea asta are nevoie să o împingă cineva ca să răzbească. E și talentată, să știți! Nu i-a fost ușor... s-a și îmbolnăvit la un moment dat și am dus-o tocmai în Grecia ca să o facem bine. Am operat-o. Sper să fie ok. O să o trimit și cu o bursă la Milano la anul...”

Omul s-a apucat să ne arate poze

ANDA VAHNOVAN
BLOGGER, JURNALIST,
DOCTOR ÎN SOCIOLOGIE

cu ei în Grecia, de fapt – doar cu ea. Din acele poze, încă de atunci am înțeles cât de mult o iubea. De fapt, o cocolea ca pe un ou. O adora în cadru. De când sunt am acest filling că dragostea se poate exprima și prin miile de poze făcute persoanei iubite. Chiar și dacă pare o fi o aberație – ceva îmi spune că există un sâmbure de adevăr. Profesorul îi imortaliza fiecare gest, din toate unghiurile, orele și stările posibile, încercând, să imortalizeze, parcă, orice privire și mișcare a ei.

„O iubesc mult și o voi ajuta cât pot. Să o văd fericită și realizată. Voi face din ea o doamnă adevărată. Așa cum a visat ea dintotdeauna încă de pe vremea când venise la București din sătucul ei. Pentru că, apoi, știu sigur că va pleca, chiar și dacă nu mi-aș dori asta. Dar este firesc”, a zis încet, să nu îl audă nimeni. Mai ales, ea.

Era un adevăr nevorbit între ei. Dar știut de ambii. Chiar de toți.

De ce e firesc, m-am gândit atunci? E corect oare? Sau este un aranjament reciproc? Asumat. Poate să existe așa ceva? E corect să îți asumi o suferință ulterioară conștientă în schimbul câtorva ani de confort. Merită? E curaj sau nebunie? Sau milă? Poți să stai lângă cineva doar atât cât ai nevoie de acesta și să îl abandonezi apoi, uzat, singurătății? Unde e moralitatea, atunci?

Evident, nu am găsit răspunsuri.

Ea s-a realizat în timp și a devenit ce și-a dorit. Și, cum era firesc pentru el, a plecat...

DORUL CASEI PĂRINTEȘTI

Măreția Sa Folclorul pe parcursul a sute de ani a fost pentru poporul român cea mai însemnată formă de viață culturală în care el și-a întruchipat năzuințele, speranțele și tendința spre mai bine, iar respectul nostru cuvenit divinității dar și iubirea față de cele sfinte, sunt exprimate de noi prin păstrarea obiceiurilor, tradițiilor și sărbătorilor populare creștin – ortodoxe.

Suntem în primele zile a lui decembrie, florile dalbe nu se grăbesc să cadă din cer oricum, noi am intrat în sânul sărbătorilor de iarnă. Luna decembrie, conform calendarului popular ortodox, este numită luna lui Undrea, una din cele mai bogate luni a anului în sărbători creștinești.

Ne bucurăm cu toții de frumusețea acestor zile, pregătindu-ne sufletește de reântâlnirea cu Măreția Sa – Folclorul. Da, anume cu Folclorul, deoarece, El, cum am spus anterior a fost pentru noi cea mai însemnată formă de viață culturală. Folclorul este Mirul ce ne tămăduiește rănilor vârstei, și mai ales că El și-a câștigat definitiv locul în inimile și în sufletele tuturor membrilor colectivelor artistice ce activează la Casa de Cultură din s. Rătuș, r-nul Criuleni.

De aceea, la data de 01 decembrie 2019, conducătorii colectivelor artistice de la Casa de Cultură Rătuș, au invitat toți admiratorii de folclor la o întâlnire de suflet pentru a trăi împreună nostalgia Chemării casei

părintești, pentru a fi împreună la un pahar de vorbă cu cântec, joc și voie bună cu ocazia sărbătorii creștin-ortodoxe „Lăsatul de sec de iarnă”, totodată și cu ocazia aniversării a 25 de ani de activitate a colectivului de dans „Cucoara” — coregraf Petru Chetrușca și 15 ani de activitate a formațiilor folclorice „Șoimanii” și „Floarea dorului”- conducător artistic – Ion Chircu.

Cadrul tematic al acestui spectacol a fost mai mult decât emoționat, purtând genericul „**DORUL CASEI PĂRINTEȘTI**”. Mărturisim cu certitudine că ne-am așteptat oaspeții în Casa Mare, fiindcă am ținut cont și de această frumoasă tradiție a moldovenilor, de a ne primi oaspeții în cea mai frumoasă odaie și să-i ospătam cu cele mai alese bucate tradiționale de casă.

Am ales să organizez spectacolul dedicat anume acestei sărbători, deoarece, are o semnificație deosebit de importantă în viața creștinilor.

În primul rând, Lăsatul secului de iarnă este sărbătoarea care deschide Postul Crăciunului de 6 săptămâni: 27 noiembrie – 7 ianuarie, postul care este „Aripa rugăciunii” prin care creștinii vor avea timp de mărturisire a păcatelor, de înfrânare, de smerenie, de răbdare și de căință. Împreună cu milostenia, postul ne va ajuta pe noi, oamenii, să dobândim Harul Duhului Sfânt, să ne împăcăm cu Dumnezeu pentru ca să

fim mai buni, mai răbdători și mai iertători.

În al doilea rând, postul Crăciunului, ca importanță și durată, este al doilea după postul Paștelui cel de 40 de zile care este foarte blând, în toate zilele de sâmbătă și duminică, plus zilele de sărbătoare, este cu dezlegare de pește, ulei și vin.

În al treilea rând, ziua în care se sărbătorește lăsatul de sec este ultima zi în care se mănâncă dulce înainte de postul Crăciunului și se sărbătorește 3 zile: **Prefătat de Ajun** — 26 noiembrie și **Postfațat de Spolocanie** — 28 noiembrie. Aceste trei zile, în fiecare localitate, reprezentau o sărbătoare comună în cadrul căreia se țineau numeroase obiceiuri și tradiții **profilactice** și **divinuitoare**:

- **Profilactice** în sens că prima zi din postul Crăciunului era denumită Spolocania în care se făceau multe ritualuri de purificare în vederea pregătirii de post — vasele în care se gătea sau din care se mânca de fruct se spălau și se urcau în pod, întorcându-se cu gura în jos ca să nu se mai furișeze în ele spiritele răufăcătoare. Din podul casei se scoteau alte vase în care se mânca doar de post.

- **Divinuitoare**, deoarece atât pentru cei în vârstă, cât și pentru cei tineri, obiceiul era important, întrucât și unii și alții erau curioși să vadă care își vor lega destinele și la care gospodar vor merge la nuntă în anul viitor.

Potrivit tradițiilor creștine, Lăsatul secului de iarnă este o sărbătoare nocturnă, care prilejuiește petreceri familiale împreună cu tineretul din sat, cu mâncare și băutură din belșug. Spre lăsatul serii toți sătenii se adunau rând pe rând la casa unui gospodar la care a fost sortit din timp de flăcăii din sat, prin tragere la sorți, desfășurarea acestei sărbători. Stăpâna casei pregătea masa de sărbătoare cu așa-zisele bucate dulci, ca mai apoi, pe parcursul serii, înflorea masa cu bucate aduse și de celelalte gospodine (pește prăjit, ouă fierte, plăcinte cu carne și brânză).

Masa de sărbătoare, conform tradiției, se pune la răsărit, acoperită cu o față de masă albă, lângă o icoană, iar în mijlocul ei se așeza pâinea și sarea, ouă fierte, friptură de pasăre, vin și multe fructe și dulciuri. Cât timp se puneau bucatele pe masă avea loc un dialog între cumetre, fiecare dintre ele vorbea despre semnificația bucatelor pe care le-a adus și care este beneficul produselor ce se vor servi în această seară. Își aduceau aminte și despre obiceiurile și tradițiile ce se făceau pe timpuri de strămoșii noștri în seara de Lăsatul de sec de iarnă. Organizarea acestei sărbători începea aproape cu două săptămâni înainte de Lăsatul secului.

Flăcăii din sat se întâlneau la casa unui gospodar de frunte din sat, și ținând cont în primul rând de părerea gospodarului la care se aflau, alegeau pe unul dintre ei care va fi responsabil de buna organizare a sărbătorii. Totodată, prin tragere la sorți, alegeau gospodăria unde se va desfășura sărbătoarea propriu-zisă, dar cum am spus-o anterior, flăcăii țineau cont în primul rând de părerea gospodarului de casă care putea să propună ca sărbătoarea să se desfășoare la casa feciorului responsabil de organizare, sau gospodarul își alegea ca sărbătoarea să se desfășoare la casa lui. După ce s-au determinat unde și cine va fi organizatorul, în ajun de sărbătoare flăcăii pregăteau din timp recuzita pentru buna desfășurare a obiceiurilor și tradițiilor ce vor avea loc în seara de Lăsatul de sec de iarnă.

Un obicei la care fiecare fată era curioasă să participe, era „**Prezice-**

rea ursitului”. Pentru acest obicei, gospodina casei a aranjat din timp pe o măsuță mică vasele cu gura în jos, (cratițe, oale din lut, farfurii), iar sub fiecare vas este ascuns câte un obiect cu valoare simbolică **matrimonială**, adică ceea ce ține de căsătorie (cuțit, sare, inel, piatră, cărbune de lemn, pieptene). Fiecare fată va trebui să ridice câte un vas pentru a-și prezice cum va fi ursitul ei adică, dacă sub vas este:

♦ **cuțitul** — înseamnă că bărbatul va fi aspru, cu limba ascuțită ca tăișul cuțitului;

♦ **sarea** — însemna că o să fie un bărbat plăcut ca sarea în fiertură, dacă nu întrece măsura;

♦ **piatra** — înseamnă că fata ar putea să rămână nemăritată în casă;

♦ **inelul** — însemna că va fi un bărbat frumos, subțire și dar ... și iubitor de femei;

♦ **pieptenele** — înseamnă că va avea un bărbat dârz, hotărât și bun la inimă;

♦ **cărbunele din vatră** — înseamnă că va fi un bărbat brunet, înalt și sănătos precum bradul de munte, dar care nu trebuie aprins pentru că se poate stinge numai cu lacrimile femeii.

Un alt obicei ce se petrecea în această seară, eate „**Aflarea norocului**”.

Pentru a se desfășura acest obicei, era nevoie de două vase în care se turna apă neîncepută și aghiazmă și două vergele (nuielușe din lemn cu coajă verde ce avea funcție divină). Tineretul trebuia să-și scoată inelele de pe degete, băieții să le pună într-un vas, iar fetele în celălalt cu apă neîncepută. În primul rând, asupra vaselor se zice un descântec, ca mai apoi, cu ajutorul vergelelor, să se scoată câte un inel din vasul băieților, apoi din vasul fetelor. În felul acesta, recunoscându-și inelele, se prezicea că cei doi se vor căsători și poate că la primăvară se va juca la o nuntă. Obiceiul se repeta până când conducătorul va termina de scos toate inelele din vase. Între timp se glumea, se mai cânta.

Un alt obicei specific doar băieților era de a ajunge să muște din turtele coapte ce erau atârinate la grinda

casei. Flăcăul care ajungea primul să apuce cu gura turtele coapte, se presupune că se va căsători primul și la primăvară urma să se joace la o nuntă tradițională, cu tot satul împreună, cum se făcea pe timpuri, nu ca acum, când uneori nici vecinii, nici rudele, nici frații chiar nici părinții nu sunt invitați la nuntă. După ce tinerii își găseau perechea, toți cei prezenți se așezau la masă și chefuliau, se distrau cu cântece, joc și voie bună până noaptea târziu.

Cele decrișe mai sus au fost prezentate în prima parte a spectacolului.

Partea a II-a a fost programul de concert în care ne-am străduit ca conținutul spectacolului să coincidă genericului „*Dorul casei părintești*” căci, cum să nu cânti dorul când știm cu toții că:

*Dorul este o simțire ce e la român în fire,
Căci pe unde s-ar afla, plânge după*

țara sa,

*După satul său natal, cu mamă și tată,
frați și surori,*

*După livada cu cireși și grădina cu flori
În care ne-am inspirat primii fiori,
Primele vise în nopțile cu zori
Și primele speranțe în viață de amor.*

La sărbătoarea noastră au fost prezenți oaspeți de onoare, precum:

♦ Dna Diana Dicusară – Director General al Centrului Național de Promovare a și Conservare a Patrimoniului Cultural Imaterial;

♦ Dna Valentina Bobeico — Șefa Secției Cultură, Criuleni

♦ Dl Veaceslav Dobrovolschi – primarul s.Vădeni, r-nul Soroca.

♦ Dl Valeriu Carțan – primarul s. Mașcauți

Oaspeții prezenți au vorbit cu vint frumoase la adresa conducătorilor și membrilor colectivelor pentru ținută scenică, dramatism, dicție, intonație muzicală și nu în ultimul rând pentru măiestria interpretativă. Artiștii s-au dedicat prin muncă, străduință, dăruire de sine, asemeni unei *legende despre o pasăre care se zice că cântă doar o singură dată în viață. La un anumit timp ea își părăsește cuibul, căutând cu insistență un mare tufăriș de spini și gășind spinul cel mai ascuțit se aruncă brusc*

cu pieptul peste el, apoi cu un efort nemaipomenit se ridică din nou spre cer și iarăși cântă, dar cântă atât de frumos doina moldoveanului, încât o invidiau toate păsările.

La fel au cântat și membrii colectivelor folclorice **doina moldoveanului**, deoarece lirica acestui gen de muzică populară cu sentimentul profund puternic de dor, de jale și de amor este specifică doar folclorului muzical românesc. De aceea formațiile folclorice „Șoimani” și „Floarea dorului” au ales cel mai frumos și mai sigur mijloc de comunicare cu spectatorul — dialogul prin folclorul autentic, care de altfel ne este cartea de vizită a plaiului nostru mioritic.

Sărbătoarea n-ea fost mai frumoasă și bucuria a fost mai mare deoarece, i-am avut în preajmă pe colegii de breaslă, membrii colectivului folcloric „Țărăncuța” din s. Vădeni, r-nul Soroca, conducător artistic dl Simion Lungu fiind însoțiți de primul d-l Veaceslav Dobrovolschi care ne-au înfrumusețat sărbătoarea cu o frumoasă expoziție a meșterilor populari.

Pe parcursul a două ore și jumate spectatorii i-au ascultat, i-au admirat pe acești artiști frumoși la chip și la suflet, ce s-au întrecut cu voie bună, bucurie și veselie întruchipați de melosul cantabil al folclorului nostru muzical. Dar oricât de veseli nu am fi, dorul de satul natal, de casa părintească ne apasă oricând și oriunde, fiindcă, indiferent de zări-

le spre care ne vor purta pașii, acolo este locul în care noi ne simțim cel mai bine, acolo este nukul de la poartă, livada cu cireși și grădină cu flori în care ne-am inspirat primii fiori pentru că, satul natal a fost, este și va rămâne mereu în inimile și în sufletele noastre chemarea casei părintești cu cele două ființe dragi — MAMA și TATA — care ne așteaptă în prag pentru alinarea dorului părintesc.

Menționez că acest spectacol mi l-am dorit să se desfășoare anume în ziua de 1 decembrie, ziua în care toți românii de pretutindeni cu mare dor de Țară, sărbătoresc Marea Unire din 1918. Momente pline de trăiri emotive, au inspirat toți spectatorii poezia *De ce Doamne, de ce oare?*, este o poezie conținutul căruia este actual la situația de azi a Republicii Moldova la care ar trebui noi singuri să găsim un răspuns în soluționarea problemei. Cu mare drag vreau să pun pe hârtie versurile acestei poezii:

*De ce, Doamne, de ce oare,
Nu ni-i Țara ca o floare?
De ce, noi nu avem noroc
Și batem pasul tot pe loc?
De ce, sântem așa săraci
Noi un popor tare robaci?
De ce, la noi cam toate merg pe dos?...
De ce, sântem vânduți ca și Hristos?
De ce, la noi străinii fac ce vor
De parcă-ar fi în țara lor?.*
*De ce, destinul ni-i amar
Și Prutul încă ni-i hotar?
România — Țara mea bogată*

*De ce nu ești așa ca altădată!
De ce-ai ajuns să fii „țară vecină”?!
Pentru Basarabia Română
N-o lăsa să plece-n altă parte
Ci salveaz-o, dragă, de la moarte!...*
*De ce, Doamne, de ce oare,
Nu ni-i Țara ca o floare?*

Acestea fiind spuse, exprim mulțumiri D-lui primar de Drășliceni — Petru Buzu pentru susținerea financiară a acestui proiect de o mare anvergură, care a adresat cuvinte de mulțumire conducătorilor și membrilor colectivelor, oferindu-le diplome și cadouri.

Deasemenea mulțumim agenților economici ce și-au demonstrat generozitatea, susținând material această acțiune, dl. Lilian Munteanu, Grigore Buzu, Grigore Efros, Gheorghe Negura și ASCOOP Drășliceni, membrilor colectivelor „Floarea dorului” și „Șoimani”, părinților ce și-au adus aportul la organizarea acestui spectacol jubiliar și nu în ultimul rând celor care au reacționat la invitația noastră.

Deoarece suntem la cumpăna dintre ani vă zic, să privim înapoi cu iertare, înainte cu speranță, în jos cu înțelegere iar în sus cu recunoștință. Sărbătoarea Crăciunului să vă deschidă poarta spre un An Nou plin de bucurii și noi împliniri!

LA MULȚI ANI!

*Cu mult respect,
Directorul artistic al Casei
de Cultură Ratuș,
Ion Chircu*

Ion Paulencu

Era sfârșitul anilor 70 când mă stabilisem, în urma căsătoriei, cu traiul în căminul Ministerului Culturii de pe fosta strada Tolbuhin, astăzi Titulescu. Acest cămin era ca un stup de albine, mereu în zgomote, în sunete muzicale și în forfotă, fiind locuit de artiști din toate domeniile – actori de teatru, cântăreți de muzică academică, populară, ușoară și cor, dirijori, instrumentiști și compozitori. Duceam o viață, nu știu cum, comună. Sărbătorile le petreceam practic împreună. La bucătăriile comune mâncam de multe ori mai multe familii la un loc. Bineînțeles că și copilașii îi creșteam practic la un loc. Ieșeam în curte tinere mămici cu cărucioarele după nopți nedormite, iar Ioan Paulencu, ne mângâia oboarele cu cântece doinite la frunză, apoi ne îmbrățișa pe fiecare dintre noi și cu buzele-i mășcate și carnoase ne săruta pe obraji. Era mereu binedispuș, cu bancuri și glume, cu vorbe de duh pentru fiecare din acel cămin neobișnuit.

Continuând galeria portretelor de creație a generației de aur al cântecului nostru autohton am ajuns și la Ioan Paulencu, care face parte nu numai din domeniul cântecului popular dar și a celui academic. Cum a ajuns un flăcău din părțile Cernăuțului și anume din satul Voloca, la Chișinău și s-a făcut cântăreț de muzică academică, e de mirare. Pe acele timpuri nu știu dacă în sat a auzit să se cânte operă sau ceva din lucrările clasice.

Ion Paulencu (I.P.): Aveam 26 de ani, eram căsătorit, iar copilașul mei Gheorghe avea 2 anișori. Îmi luasem deja gândul de a face conservator, de a face canto. Dar atât de mult îmi plăcea și tânjeam după muzică că am început să studiez de sine stătător teoria muzicii și notele cu prietenul și profesorul meu Dionisie Banaru, care a lucrat la Teatrul de Operă și Balet ca șef de trupă. El îmi dădea lecții exact ca la Conservator. Ne ocupam seara după ora 23.00, fiindcă el preda la școala serală. Într-o seară am venit

cu lecțiile nepregătite. Îmi era rușine.

Veta Ghimpu Munteanu (V.GH.M.): Ce presupuneau aceste lecții?

I.P.: Teoria muzicii, solfegiu și trisonul. Deși, eu care am cântat în sat la biserică, știam deja de trison. Deci, atunci când m-a întrebat de lecții, eu am încercat să recompensez și i-am cântat doina „Mureș, Mureș apă lină”. M-a rugat să-i mai cânt ce știu. Eu bucuros că nu mă întreabă de lecții i-am cântat până la 2 de noapte. Și el mi-a spus atunci: „Urgent trebuie să mergi să faci studii la Conservator”. Dorința aceasta mare a mea o ascunsesem, rana era cicatrizată deja, dar când mi-a spus despre conservator, s-a deschis din nou. Am urcat în autobuzul Cernăuți-Chișinău și am venit la Conservator.

V.Gh.M.: Locuiați în sat la Voloca, cu ce vă ocupați acolo până la venirea la studii la Chișinău?

I.P.: Cu de toate, fiindcă am avut o copilărie foarte grea. Știți, când au venit „eliberatorii”, ne-au eliberat de toate. Părinții mei erau oameni înstăriți. Noi am avut crâșmă, lăptărie, pădure de fag și stejar. Și când au venit rușii ne-au luat tot. Prin noiembrie 45, a venit o razie prin sat, mergeau pe drum soldați sovietici înarmați din 20 în 20 metri. Și tot ce au găsit parte bărbătească de la 16 la 60

ani, tot au luat. Au curățat satul de bărbați. I-au scos din minte, spunându-le că îi duc la săpatul canalului Volga –Don. Ne-am gândit atunci, că a trece cât a trece și vor veni înapoi. I-au dus în curtea uzinei de tractoare din Harikov unde i-au repartizat în barăci, câte 60-70 de oameni. Nu aveau nici un fel de condiții umane. A dat un tifos peste acești oameni și primul care a decedat a fost tatăl meu care avea 2 metri și 6 cm. înălțime și cântărea 120 kg. Tata era mășcat, avea un piept cât mașina mea. Se spune că tocmai bărbații voinici nu rezistă la mizerie. Mama într-una plângea și cânta doine. Termina doina și iar plângea și tot așa. Doamne ferește ce-am avut a îndura. Am rămas trei copii. Cea mai mare Maria, Dumnezeu s-o, ierte, că nu mai este, eu și fratele mai mic Toderică, care la fel nu mai este în viață.

V.Gh.M.: Cum vă descurcați dacă vi se luase totul?

I.P.: Toate vitele ne-au fost luate. Iar atunci când ne-au luat ultima vacă mama a început să strige: „Măi copii, nu lăsați să ne-o ia. Prindeți-vă de coada vacii, de coarne, țineți-vă de ceva, țipați, plângeți”. Și eu care nu aveam 5 ani, iar fratele meu Toderică nici 3 ani, ne-am prins chiar de coada vacii, Măriuca, sora mai mare de o ureche și de cornul vacii și mama

de alt corn. Rusul care venise să ne-o i-a a târât vaca ceea până la poartă dar nici ea nu voia să meargă. Atunci rusul s-a uitat la noi, a dat din mână și a plecat. Și așa am avut norocul să ne rămână o vacă de am putut supraviețui.

V.Gh.M.: Ce făceați, acolo, în sat?

I.P.: În copilărie eu am lucrat la orice fel de lucru. Când aveam 15 ani, eram la fel de înalt, numai că mai slăbuț, am mers la Primărie la secretar. Era un ucrainean bețivan și mama, Dumnezeu s-o odihnească, mi-a dat o traistă plină cu popușoi fiert și o ocă de rachiu și m-a îndemnat să le duc acestui secretar pe nume Nikiforeac ca să-mi dea un certificat precum că am 17 ani. Și cu acest certificat am avut posibilitatea să merg să lucrez la Cernăuți. Trebuia să câștig un ban, eram băiat mare de acum. Primul meu lucru a fost la căile ferate. Mi-au încredin-

țat 2 cai, iapa și mânzul ei. Cu ei căram cărbuni la fierărie, lemne. Orice trebuia de cărat. După aceea am lucrat la „Drumurile regionale”, săpam șanțuri pe lângă drumuri. Munceam fizic foarte mult, apoi am revenit iarăși la căile ferate, unde turnam fel de fel de burlane din beton pentru fântâni, stâlpi. Am lucrat și la „Parcul de tramvaie”. De la ora 1 de noapte până la 4 dimineața, reparam liniile stricate. Pe la 19 ani am început să lucrez ca cizmar. Eu făceam încălțăminte pentru miri și mirese. Poate unor mari artiști li-i rușine să recunoască cum și cine au fost la începuturi, eu însă nu mă rușinez. Sunt priceput în toate, nu numai la cizmărie. Mi-am cusut palton și geacă de piele, am făcut și uși, și geamuri și tot ce am acasă. Mi-e drag să știu să pot face de toate. În ce privește cizmăria — și astăzi îmi fac pantofi, și pielea o dubesc sin-

gur. De când am venit în Chișinău niciodată nu mi-am cumpărat încălțăminte din magazin.

V.Gh.M.: Păi, trebuie să aveți instalații speciale.

I.P.: Sigur, am și două mașini de cusut.

V.Gh.M.: Ați îmbrăcat acum cămașa și bundița brodate în mărgele, care spuneți că sunt cele de mire.

I.P.: Nu, bundița și brăul sunt cele de mire. Iar cămașa a fost brodată de soția mea Stela în 1977.

V.Gh.M.: Tocmai venisem în căminul în care locuiți și Dvs. când Steluța lucra la acest costum.

I.P.: Trebuia să plec în Italia într-un turneu și Stela mi-a cusut această cămașă și poale foarte bogate. Acolo, în Italia, un colecționar de costume populare din toată lumea îmi dădea o mașină pentru costum. Era pregătit să-mi trimită mașina la portul din Odessa numai să-i dau costumul. Și eu gata, gata eram să i-l dau, dar Kgb-istul Ivan Mihailovici, care de obicei mergea cu noi în deplasări, mi-a spus că dacă fac acest lucru mai mult nu mai plec în deplasări. Din cauza asta m-am oprit. Oricum după aceea 7 ani de zile nu am mai mers în turnee.

V.Gh.M.: La Dvs., acolo, la Voloca era tradiția ca mireasa să coase cămașa de mire pentru alesul ei?

I.P.: Da, era obligatoriu să-i coase cămașa, izmenele și să-i țese brăul sau să coase chimirul și soacrei mari să-i coase cămașa, să-i țese catrința și să-i mai dăruiască un tulpă.

V.Gh.M.: Știu că iubiți enorm locurile copilăriei pe care le-ați onorat și cântat mereu, cum de ați putut pleca de acolo?

I.P.: Am venit la Chișinău să mă fac cântăreț de muzică populară. Interpretam doine și cântece cio-bănești, bărbătești. Și când mi-au propus să fac canto academic, să mă fac cântăreț de operă, am vrut să las Conservatorul. Iar Dionisie Banaru, Dumnezeu să-i dea sănătate, mi-a spus, Ion, a fost greu să intri la Conservator, dar dacă ai să te duci acasă nimeni nu va plânge după tine. Uite, degrabă se deschide stagiunea la operă care se va începe cu „Faust” în care este un personaj Mefistofel. Tu ai să

ascuți o operă, două, trei și dacă nu o să-ți placă vei pleca de la Conservator. Am nimerit cu chiu cu vai la acest spectacol în incinta teatrului de astăzi „Mihai Eminescu”. Am găsit locuri tocmai lângă iluminator. Orchestra a început și când s-a deschis cortina, scena era în fum-ceață, a apărut un erou în costum de epocă cu perucă și în pantalonăși scurți, apoi a apărut Mefistofel, se crăpase un perete și el a ieșit de acolo și a strigat: — „Vot i ea”. Eu imediat i-am șoptit la ureche lui Dionis: — „Dionis, eu am să învăț bine și am să-l cânt”. M-a cucerit din prima secundă.

V.Gh.M.: Și într-adevăr, apoi, va plăcut să cântați operă?

I.P.: Indiscutabil.

V.Gh.M.: Când ați fost angajat la Teatrul de Operă și Balet?

I.P.: După ce am absolvit Conservatorul, m-am despărțit de Orchestra „Folclor” unde cântam de la anul întâi de facultate și am început activitatea în teatru.

V.Gh.M.: Dar era posibil fiind student la canto academic să activezi într-o orchestră de muzică populară?

I.P.: Da, bine că mi-ați adus aminte. Eu îi sunt foarte recunoscător lui Stepan Lozan, Președintele Radioteleviziunii de pe atunci, care mi-a permis să cânt în orchestră chiar dacă eram student. A spus: — „Las băiatul să învețe și să cânte în „Folclor”, norma lui e să înregistreze trei cântece în trimestru”. Inițial am lucrat în corul lui Macaleț de la Radioteleviziune, între timp se înființase Orchestra „Folclor” și toată lumea mă sfătuia să merg la Blajinu să mă asculte. Am mers și acela imediat m-a acceptat în orchestră. Așa că din cor mi-au făcut transfer direct în Orchestra „Folclor”.

V.Gh.M.: A fost o perioadă frumoasă în viața Dvs.

I.P.: Da, mergeam prin sate colectam cântece, ne împărțeam între noi soliștii cu creații. Era o altfel de lume, altfel de relații.

V.Gh.M.: Despre acest lucrul cu împărțitul cântecelor am auzit de la Nicolae Glib, Veronica Mihai, Nina Ermurache, Dumnezeu s-o ierte. E ceva extraordinar. Astăzi nimeni dintre cântăreți nu se mai împart cu cântecele.

I.P.: Vă povestesc acum un moment interesant cu Nicolae Glib. El își dorea foarte mult să fie angajat în Orchestra „Folclor” și umbla zilnic cu cererea la cadre și cu o anchetă, cum se făcea pe timpuri, unde trebuia să-ți scrii autobiografia până la al 7-lea neam. Ei, iată că nu-i acceptau cererea, voiau să-l ia pe altcineva, care desigur nu trăgea la cântar cu Nicolae Glib. Se știa că eu trebuie să plec la Teatrul de operă. Din întâmplare am auzit discuția între Dumitru Blajinu și Jigan, șeful cadrelor, care spuneau: — „Ei, las să umble, tot una nu-l luăm”. Aceștia numai au terminat discuția că a venit din nou Glib cu acea anchetă. Aici nu am mai rezistat, deși aveam un respect aparte față de Blajinu ca violonist și muzician de excepție, i-am spus: „Dumitru

Nicolaevici, cum se spunea pe atunci, de ce nu luați băiatul acesta, el va face treabă”. A început câr, mâr și eu atunci îi zic: „Eu am auzit discuția între dumneata și Jigan cum v-ați înțeles să-l purtați pe drumuri”. S-a uitat la mine, s-a uitat la Glib și a spus: „Dă cererea ceea încoace”. A semnat-o și astfel Glib a fost angajat în orchestră.

V.Gh.M.: Ați plecat din „Folclor” după 6 ani de activitate, timp în care ați reușit să înregistrați o serie de lucrări de mare valoare ce au rămas în fondurile Radioteleviziunii: doine, cântece ciobănești, balade, cântece lirice și de voie bună.

I.P.: Veta, eu am cele mai multe doine. Doinile sunt cununa folclorului nostru, sufletul și culoarea noastră națională. Nimeni din interpreții

de azi nu le cântă și mă doare. Eu am în repertoriu 11-12 doine.

V.Gh.M.: Se spune că doina s-a pierdut. Unde o putem găsi?

I.P.: Nu s-a pierdut, o pierdem noi intenționat. Nu demult am fost telefonat din America și mi-a vorbit într-o limbă românească foarte stălică un oarecare Beangemin și mi-a spus că el vrea să vină în Moldova ca să studieze doina și balada. El s-a adresat diasporei românești și cei de acolo i-au recomandat să mă găsească pe mine. Și a stat băiatul acesta 4 luni de zile în Chișinău, începuse să vorbească mai bine limba română. Patru luni de zile am făcut cu el lecții

de canto. L-am învățat vreo 5 doine, vreo 6 balade și vreo 10-12 hore rare. Apoi l-am invitat la emisiunea pe care o moderam la „Vocea Basarabiei”, unde el a cântat tot acest material și la sfârșit de emisiune m-am adresat conaționalilor mei: „Dragii mei basarabeni, români, e bine ca un om de peste ocean de altă naționalitate și confesiune a venit să ne studieze doina și balada, iar noi o lăsam de izbeliște?”

V.Gh.M.: Unii cântăreți spun că ei și-ar dori să interpreteze câte o doină și o baladă în concerte, dar nu le permit dirijorii. Poate fi adevărat?

I.P.: Vreau să vă spun că și eu

am avut asemenea caz, când în unul dintre concertele de la Filarmonică am dorit să cânt o doină și mi-au spus că doina nu trebuiește astăzi nimănui. Eu, totuși, am insistat să cânt fără acompaniament, a capela. Am interpretat doina „Foaie verde ca măraru” și lumea nu-mi permitea să ies din scenă până nu am mai repetat ultima strofă. Lumea e dorită de cântecele care ne reprezintă și stau la baza culturii noastre. Păcat că se întâmplă ce se întâmplă. Dar s-a pornit ura față de acest gen de cântec încă în perioada sovietică, că se lupta și Blajinu, și eu, și alții, iar nouă ni se reproșa că plângem și tânguim, dar nu cântăm ceea ce trebuie — de viață nouă.

V.Gh.M.: Sigur, că era și un program special de distrugere a tot ce ne reprezintă ca neam, ca etnie.

I.P.: Se ajungea până la aceea că ni se sugera să-i dăm doinei caracter de dans. Să cântăm doina mai vesel.

V.Gh.M.: Deși sunteți stabilit aici la Chișinău de mulți, mulți ani cu casă, cu masă, cu loc de muncă, cu soția, cu fiul, cu cele 2 nepoate, despre care ne veți povesti, tot una sufletul și o parte din ființa Dvs. a rămas acolo în satul de baștină. Acolo v-ați construit și o casă. Pentru ce, domnule Ion?

I.P.: Casa am construit-o încă înainte de a veni la Conservator. Eu locuiam în casa mamei, acolo unde m-am născut și de la conducerea colhozului am primit și eu loc de casă peste drum de casa noastră. În 1962 m-am căsătorit și în 1964 casa a fost gata.

V.Gh.M.: Și la Chișinău când ați venit?

I.P.: În 1966. Acum fac o reconstrucție totală a casei, bucătăriei de vară, grajdului, a tot ce am acolo.

V.Gh.M.: Aveți și grajd?

I.P.: Da bineînțeles.

V.Gh.M.: Dar ce țineți acolo?

I.P.: Păi, pe timpuri țineam vacă, porci. Eram gospodar adevărat. Am dat tot jos de pe casă până la cărămidă, am învelit-o cu un fel de scândură care nu arde și am acoperit-o cu țiglă de metal. Am mai construit o bucătărie de vară lângă casă, am tras apă din fântână, cu alte cuvinte încerc să

fac tot ca atunci când voi veni acasă să pot să mă bucur de condiții bune.

V.Gh.M.: Cât de des plecați acolo, acasă?

I.P.: Foarte des. Chiar dacă distanța e de 350 de km. Când trăia mama mergeam chiar și de 4 ori pe lună. Acum acolo a mai rămas cumnata, soția fratelui meu și merg la ea ca la fratele meu. Tot ea îngrijește și casa mea.

V.Gh.M.: Îmi vorbeați că ați dat o bucată din pământul din fundul grădinii pentru a se construi acolo o biserică.

I.P.: Pentru acest loc m-a rugat vecina noastră, o femeie înstărită, care dorea să construiască o bisericuță și mai avea nevoie de o bucată de pământ. Eu nu am putut să-i refuz construcția unui lăcaș sfânt. E vorba de 0,6-0,7 ari. Îmi pare bine că în grădina mea e un lăcaș sfânt. Eu cândva i-am spus soției că-mi doresc ca atunci când va veni timpul, să fiu înmormântat în grădina mea lângă bisericuță.

V.Gh.M.: Dar se practică în părțile Dvs. ca să fii înmormântat în propria grădină?

I.P.: Nu se practică, dar eu sper mie să-mi permită ca excepție.

V.Gh.M.: Păi, vedeți, trebuie să aveți și permisiunea. Eu zic să nu vă grăbiți cu înmormântatul. Cred că veți mai reuși mulți ani să locuiți în

nora, dormeau la cumnatul fiului meu care a construit o casă mare, cu saloane, cu băi, sufragerie, bucătărie. De aceea mi-am propus să reconstruiesc în așa fel casa mea ca să fie și acolo condiții la fel de bune. Și le-am spus, Doamne ferește, după plecarea

mea, să vindeți casa. Chiar dacă vor veni doar odată în an, dar să vină la casa lor și să stea cât și-or dori.

V.Gh.M.: Și acum să vorbim despre soția Dvs., Steluța, care este o gospodină neîntrecută, o meșterită deosebită. Să lucrezi cu aceste mărgelușe și să faci minuni, e un talent. Mai știu că e și foarte blajină, blândă, răbdătoare. Cum a rezistat ea

I.P.: Știi zicala populară, Dumnezeu întorloacă un bou și-o belea, dacă e să glumesc. Adevărul e că noi avem o căsnicie frumoasă. Suntem împreună de 57 de ani.

V.Gh.M.: Mulți înainte și toți împreună. Vorbeam de locurile Dvs.

unde se fac lucruri deosebite, dar și tradițiile și obiceiurile sunt deosebite acolo. De aici v-a venit inspirația să turnați niște filme despre tradițiile și obiceiurile din locurile Dvs.?

I.P.: Primul film e despre obiceiurile de nuntă de pe la noi. Am înregistrat toate orațiunile, conăcăriile, iertăciunile și cântecele nupțiale. Și în aceste locuri obiceiurile sunt foarte frumoase, dar tăvălucul sovietic a nivelat cam tot pe aici. Apoi am filmat „Cuvânt pentru Mesia” - legenda nașterii lui Iisus Hristos după piesa „Irozii” care se joacă pe la noi de Crăciun. Aici eu l-am jucat pe Irod împărat. Alt film din 2014 e despre sărbătorile de iarnă. În film am adunat toate colindele de la noi din sat. Am mai filmat „Mălăncile”, „Căiuții”, „Capre” și „Plugușoare”. Am mai făcut încă un film despre cele 4 meșterite — cusătorese de la noi din sat, care cos catrințe, ii, brăie, trăistuțe ce nu au analogii și toate 4 poartă numele Maria. Vreau să numesc acest film „Cele 4 Marii”. Am mai făcut un film care se numește „Cultura gospodăriei la țară”. Ideea acestui film mi-a venit acum câțiva ani când s-a întâmplat marea nenorocire, s-a

casa de acolo împreună cu soția, fiul și nepoatele.

I.P.: Păi, de fiecare dată când mergeam acasă, nepoatele mele, fiul,

atâția ani lângă Ioan Paulencu care e un artist văzut și un bărbat nu prea cuminte, care mai pișcă din când în când femeile.

îneacă un copilăș în Wc-ul din curtea casei. Atât de tare m-a tulburat acest caz. Închideam ochii și îmi imaginam ce fel de Wc-u o fi fost acela. De aceea am vrut să fac un film despre spiritul gospodăresc, ca cei care îl vor privi să-și dorească să facă lucruri frumoase în gospodăria lor. În acest film am prezentat mostre de wc-ee, de grajduri, de cotețe de păsări, drumuri, șanțuri care la noi se fac betonate, chiar și cimitirul l-am filmat. Vacile în grajd, porcul în gojineață. Fusesem odată la cineva, afară era un ger de vreo 15 grade și un porc de vreo 100 de kg. stătea într-o gojineață prin care sufla vântul din toate părțile. Cum poți să chinui un suflet viu?

V.Gh.M.: Credeți că era de datarea lui Ioan Paulencu, născut într-un anumit timp și un anumit loc, să immortalizeze aceste lucruri?

I.P.: Dacă nu făceam, mă îmbolnăveam. Până la mine nu a făcut nimeni aceste lucruri și nici nu cred că va mai dori cineva să facă așa ceva. Dumitru Olărescu a scris un articol

despre filmele mele unde îmi mulțumesc și scrie: „Degrabă sărbătorile de iarnă vor rămâne doar în titlurile televiziunilor”.

V.Gh.M.: Sperăm că nu e chiar așa. De la un timp încoace s-a pornit o avalanșă frumoasă de spectacole, în toate școlile și grădinițele se cântă colindul, se studiază tradițiile și obiceiurile noastre.

I.P.: La Radio, Televiziune, aici în capitală, da, dar în sate e dezastru.

V.Gh.M.: În sate se mai păstrează, totuși, tradițiile și obiceiurile noastre. Acum însă ași vrea să vă mai întreb și despre nepoatele Dvs. Cum se numesc?

I.P.: Cea mai mare e Diana, a absolvit Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, design vestimentar, a susținut masteratul pe 10 cu mențiune. Actualmente are o mică afacere. A doua e Patricia care a învățat la fel de bine. Când își făceau ambele lecțiile trebuia să fie o liniște totală în casă. Erau foarte conștiincioase. Astăzi Patricia e studentă la anul 2, la Universitatea de stat, la Facultatea Relații Internaționale. Toate obiectele le studiază în engleză. Prin corespondență învață la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, la Culturologie. Și mai și cântă.

V.Gh.M.: Știu că visați să faceți o Asociație a bucovinenilor. Ați mai reușit?

I.P.: O asemenea asociație este la Uniunea scriitorilor și e condusă de

Arcadie Suceveanu. Eu am Asociația culturală „Ioan Paulencu- Salvați folclorul”, de care vreau să mă dezic, că nu mi-a adus nici o bucurie și nici un folos, decât la fiecare 3 luni de zile trebuie să dau darea de seamă. Am fost mulți, mulți ani profesor de canto atât la Colegiul de muzică „Ștefan Neaga”, dar și la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

V.Gh.M.: Din foștii Dvs. studenți cu ce nume vă puteți mândri?

I.P.: Viorica Moraru, Diamanta Paterău, Igor Cuciuc, Neonela Duplei, Lenuța Gheorghită, Iulian Corochi un cântăreț foarte bun care cântă în Germania, Franța, și în Ro-

mânia, Alina Munteanu, Iulia Hagim, Elena Ciobanu. Particular am lucrat cu Angela Laur și Ana Granaci, care s-au învrednicit de premii de frunte la Festivalul-concurs al cântecului folcloric „Tamara Ciobanu”.

V.Gh.M.: Domnule Paulencu, vă mulțumesc că ne-ați vorbit de realizări, dar și de îndoieli și supărările Dvs. Dacă până astăzi sunteți așa de bine de ați încăput în bundița de mire cu care ați venit la interviu, înseamnă că e perfect. Să vă dea Dumnezeu sănătate, să păstrați dorința de a mai face lucruri bune și de a lăsa

urme frumoase pe pământ. Putere de creație și o viață cu împliniri înainte.

I.P.: Pe final aș vrea să mă exprim prin cuvintele bunelor noastre: „Fraților, Domnul să vă ocrotească cu mila sa de sus cerească, să vă dea unire-n casă și tot binele pe masă. Să se înmulțească norocul peste tot locul cum se înmulțește vara busuiocul și să fiți grași ca toamna, dar drăgălași ca primăvara, să fiți îngăduitori ca o grădină cu flori, să fiți înzestrați ca pomii vara încărcăți, de Dumnezeu ocrotiți, de Maica Domnului măriți. Amin. Vă îmbrățișez.

Hora satului — moștenire identitară națională

Hora satului este considerată drept una din tradițiile fundamentale ce a contribuit la realizarea societății românești – festivitate (din limba latină – festum – sărbătoare) populară țărănească desfășurată în mod ciclic pe întreg teritoriul populat de către semenii noștri, imortalizată ca model național. Este un ansamblu de obiceiuri, credințe, cunoștințe, datini, etc., moștenite și transmise prin grai viu din generație în generație, constituind o trăsătură specifică statornicității istorice a poporului nostru. Grație pluralității valențelor pe care le poartă, valorilor umane și sociale deosebite etc., noi considerăm că respectivul fenomen (din limba franceză – phénomène) cultural românesc este unul dintre cele mai rezistente în timp pentru că neconținut a fost și rămâne a fi și în continuare utilizat în interesul persoanei, societății fiind numit și „Fenomen horal”. Semnificația remarcabilă a procesului respectiv se datorează în primul rând configurației sale constituită dintr-un complex întreg de manifestări ce țin de modul comportamental al individului în societate, de organizarea odihnei lui prin utilizarea tradițiilor populare, mai frecvent a dansului folcloric, a muzicii și a

portului popular etc. Toate acestea trebuie să fie percepute ca procese de organizare a vieții din timpul liber al omului și evoluția lui în relații nemijlocite cu natura și civilizația. Totodată, fenomenul mai reprezintă și un „horalism incipient, dezvoltat anarhic, în cultul cerului, al pământului, al sacrului și profanului etc [...] și pune accentul pe ceea ce este vital, inedit și reprezentativ în etnosociologia română” [1. p. 6].

Aici, vom constata că originalitatea și funcționalitatea fenomenului Hora satului sunt concis legate de apariția și semnificația dansului sacral Hora. Atât în mitologia universală cât și cea românească, Hora reprezintă nu numai un dans cu același nume specific atât pentru noi cât și pentru alte popoare ci și o sărbătoare populară, care întruchipează alegoric simbolul solidarității prin a scoate în prim-plan unitatea, legătura și coeziunea oamenilor din comunitate și întărește viabilitatea ideii de a fi frați și a trăi ca frați.

Posedând un dinamism emancipat în relațiile dintre oameni, horei ca ritual de sărbătoare i-a revenit multiple și diverse semnificații. Multiseculara expresie prezentă

Hora de la Cahul

și actualmente în obârșia oamenilor: „s-a gătit de horă” prin semnificațiile ei confirmă, o dată în plus, că Hora sau Hora satului întruchipează evenimentul care oferă prilejul unei „autentice manifestări de sărbătoare în viața comunității” [2. p. 174].

Este cutuma a cărei norme tradiționale au pus baza legităților comportamentale ale omului concomitent identificând, stabilind și evoluând modul de conduită adevărată și cuviincioasă a persoanei în societate. Acestui complex de norme îi aparține sarcina de a reglementa acțiunile între indivizi și societate într-un mod bine chibzuit, perfect și susținut de către comunitate. De exemplu: scoaterea fetei la joc, prinsul fetei în dans, scoaterea fetei sau a flăcăului din joc etc. Aceste reglementări sociale necesită apreciere nu numai în cadrul derulării Horei satului dar și în fiecare zi în comunitate. Cu această ocazie, orice persoană își alege, în mod privat, anumite tradiții care în baza regulilor lor își desfășoară activitatea particulară, ba chiar și viața proprie. Aceste tradiții sau reguli sunt parte integrală a culturii tradiționale fiind bazate pe pioșenie, inteligență și utilitatea semnificativă a lor. Regulile și tradițiile respective sunt acceptate și aprobate de către membrii societății numai în urma unei experiențe practice foarte riguroasă. Deci sunt apreciate tradițiile transmise prin ereditate din generație în generație, cu necesitatea de a comunica, de a se distra după o săptămână de muncă, cu beneficiile în folosul sănătății omului.

Diverse cercetări au demonstrat că practicarea sistematică a activității coregrafice asemenea Horei satului contribuie la menținerea sănătății omului și totodată asigură unele beneficii foarte importante pentru funcționarea mai bună a organelor corpului omenesc.

Deci activitatea coregrafică practică în cadrul sărbătorii Hora satului nu permite omului să-și deterioreze creierul chiar dacă îmbătrânește. Nu acceptă și nu aprobă degradarea micilor celule cenușii, fiind în orice timp și cu orice ocazie foarte deschis și liber către interpretare și totodată revendică gândire constantă.

Dintotdeauna dragostea omului față de toate ocaziile de a juca, față de Hora satului, Hora, Joc, Jocul satului, „Zioc” la făcut să cadă pradă acestora, chiar dacă biserica nici în prezent nu acceptă sărbătoarea propriu-zisă. Cu toate acestea, basarabeanul îndrăgostit de dansul popular, iubitor de satul și oamenii din vatra sa etnografică a simțit nevoia de a comunica și participa la unica sărbătoare populară bazată pe întâlnirea colectivității și consacrată anume distracției după o săptămână de muncă. Dintre toate categoriile de vârstă, cea mai însetată de a se bucura de asemenea evenimente populare în cadrul cărora dansul folcloric este în capul mesei fiind la el acasă a fost și rămâne a fi – tineretul. Tineretul basarabean, după o zi de Joc, de Hora satului se considera satisfăcut de deliciul dansului doar în cazul când la finele acesteia se simțea supra obosit de nu iera în stare fizică să ajungă acasă. De aceea, la Hora din satul Chircani veneau tineri și tinere din satele vecine Cucoara, Larga, Badicul Moldovenesc, Gotești, chiar și din unele localități situate la o depărtare de peste 10 km, cum ar fi din Țiganca, Ciobalaccia,

Chioselia ș.a. Veneau pe ospețe la rude, la prieteni, la cunoscuți, veneau pentru a lega prietenii, pentru a comunica. Unii dintre ei, puțin mai târziu se căsătoreau, iar alții rămăneau prieteni pe viață. [3.]. La Hora din Cristești care se organiza odată cu hramul Mănăstirii Hîncu participau oameni care locuiau în „satele de pe o rază de 50-60 km. După slujba religioasă tineretul cobora în satul Cristești (3 km.), la horă”. [4. p. 123].

Potrivit constatărilor exegetului Petre Ștefănuță și a cercetărilor Institutului Social Român din Basarabia (Campania 1935) „la hora de la Iurcenii, vin flăcăi și fete din satele: Bolțun, Cristești, Dolna, Vărzărești, Micleușeni, Pașcani și Secăreni” [4. p. 123].

Aceste exemple demonstrează cât de profunde sunt rădăcinile horei satului și a dansului popular în psihologia și sufletul poporului nostru. Măria sa poporul a păstrat ca ochii din cap Hora satului și dansul popular îmbogățindu-le și dezvoltându-le încontinuu.

La asemenea evenimente participau toți: tineri, vârstnici și copii, cei sănătoși și cei bolnavi, jucători și ne jucători..., chiar dacă în unele sate sărbătoarea respectivă era destinată doar tineretului, pentru că Hora satului era acel eveniment cultural care întrunea și oferea posibilitate fiecărui om să se întâlnească, să comunice, să-și pună la cale viitorul, să-și rezolve cele mai aprigi momente ale vieții... Fenomenul național Hora satului era spectacolul contemporan al vetrei etnografice respective cu actanți arhicunoscuți de întreaga localitate care scotea în evidență cele mai importante probleme, evenimente, gânduri și speranțe ale bășinașilor. Acesta era spectacolul vieții comunității lor cu bune și cu rele care totdeauna a fost așteptat cu mare nerăbdare. Ei trăiau de la un asemenea spectacol la altul ducându-i dorul. Fiica sau feciorul de gospodar erau foarte mândri când ieșeau la Hora satului – eveniment de care se pregătea poate toată viața, nu numai tinerii, dar și părinții lor, ba chiar tot satul. Deci, basarabeanul nu se duce la Hora satului în calitate numai de privitor pasiv sau leneș, dar în primul rând de horist cu dor de viață, harnic, ambițios și iubitor de tot ce este frumos și îl înconjoară. El își dorește să fie într-o respirație coexistentă cu comunitatea, să fie alături sau împreună cu ea, de a face parte din viața și răsuflarea festivă a vetrei etnografice și nu numai. Doar Hora satului a fost și rămâne a fi cea mai iubită și dorită sărbătoare a comunității. Pentru că dansul popular considerat creația particularistă a poporului urmează și în continuare să fie cea mai socială dintre toate artele și tradițiile populare. Iar ritmul delegării persoanei în arealul fără margini al vieții lui simbolizează pulsul inimii dătător de custare și eternitate. Acest ritm creat de către om în urma consumării concomitente a melodiei și a pasului dansant susținut de muzică constituie acel coagulant viguros și copleșitor care întrunește întreaga societate într-un exhaustiv analog al Universului, într-o unică ființă, cu un singur trup și inimă, cu o unică suflare, care constituie temelia ce asigură pulsul vieții organismului întreg al spiritualității vetrei folclorice, fără de care societatea nu poate avea viață sănătoasă.

Lipsa Horei satului sărăcește viața tradițională a omului și a societății și nu mai are marea posibilitatea de a realiza funcția de integrare a omului în societate. În acest context este important să înțelegem că timpul în care viețuim ne îndeamnă să revenim la fundamentele tradiționale în baza cărora a fost construită civilizația noastră. Să recidivăm de rând cu alte obiceiuri și datini pierdute și Hora satului. Acest proces trebuie să aibă sort de izbândă cât mai urgent, negând cu vehement perioada dominației comunismului care a avut ca scop nimicirea diversității și a valorii cutumei în scopul deznaționalizării, intimidării și discreditării totale a identității naționale. Totuși, acest proces a reușit să distrugă un număr impunător de tradiții care constituiau temelia indispensabilă a identității poporului nostru fiind stărpite și înlocuite cu diverse „sărbători comuniste” care, după cum ne demonstrează prezentul, majoritatea dintre ele nu au fost acceptate de

culturale acumulate de secole ce și-au adus amprenta la identificarea și utilizarea lor. Deci, Hora satului reprezintă, una dintre multiplele tradiții populare care a contribuit eficient la asigurarea existenței și funcționalității satului și a societății. Totodată, Hora satului reprezintă acel document epocal ce sfințește unitatea și spiritualitatea noastră, pentru că pune în valoare patrimoniul intangibil, care asigură vectorul identității comunității umane și întrușipează memoria etnofolclorică a poporului nostru, conștiința colectivă și asigură neconținut transmiterea mesajului artistic din care face parte cultura și cunoașterea tradițională.

Concluzionăm, Hora satului este considerată tradiția tradițiilor, izvorul nesecat al obiceiurilor și datinilor legate de spiritualitatea, natura, ceremoniile și rostul evenimentelor atât sociale, artistice, culturale cât și familiale, este o petrecere țărănească la care se discută, se distrează,

Hora care ne unește. s. Colibași, Cahul

către popor. În rang de oponent al Horei satului, prin intermediul organelor comuniste locale și a instituțiilor de cultură a fost promovată „discoteca” și interzisă organizarea Horei satului. Această formă de organizare a timpului liber a membrilor comunității a distrus aproape totalmente Hora satului.

Tot în acest context trebuie să conștientizăm că perioada de tranziție în care ne-am împotmolit presupune, „potrivit unor păreri”, renunțarea la tradițiile poporului în scopul schimbării vechilor „ordini sociale”, care „potrivit părerilor lor” ar afecta profund funcționalitatea tradițiilor populare seculare și ar evidenția diverse tendințe ce neagă valoarea normativelor în baza cărora a fost construită societatea contemporană. În prezent, ca niciodată, o mare importanță în dezvoltarea vieții noastre revine tradițiilor și obiceiurilor populare printre care un loc deosebit îi revine Horei satului în care identificăm un potențial semnificativ ce contribuie la cultivarea și cristalizarea calităților morale ale personalității. Acest proces a susținut și a promovat în toate timpurile incontestabile valori

„se dansează jocuri populare” [5, p. 418] Este o instituție cu rădăcini viguroase în originea noastră, manifestată și în prezent la cele mai mari sărbători calendaristice și nu numai ce au loc pe parcursul anului și în zilele de duminică. Conținutul cultural al acestei tradiții a fost continuu transmis de-a lungul istoriei de la un eveniment generator sau un trecut imemorabil și reprezintă o memorie și o idee națională, care întrușipează conștiința colectivă, alături de obligațiunea de a fi transmisă și îmbogățită mai departe de către generațiile viitoare.

Referințe bibliografice:

1. Vulcănescu Romulus. Fenomenul horal. Ediția a II-a. București : Arhetip, 1995. 214 p.
2. Pârvescu Petruț. Dicționar de mitologie. București: Cartex, 2012. 416 p.
3. Din arhivele culegătorului.
4. Ștefănuță Petre V. Folclor și tradiții populare. Vol. 2. Chișinău: Știința, 1991. 508 p.
5. Dicționarul Enciclopedic. Ediția a II-a. Chișinău: Cartier, 2001. 1696 p.

Două vieți într-un cântec

Două inimi gemene - Doina și Ion Aldea-Teodorovici. Două inimi care au bătut în același ritm și-au ars în același foc sacru pentru tot ce este frumos și pentru același ideal național. Ideal pentru care, de-a lungul istoriei, au plătit cu propria lor viață marile personalități ale literaturii și muzicii noastre.

Ion Aldea Teodorovici s-a născut la 7 aprilie 1954, în orașul Leova. Dragostea pentru muzică, i-a fost cultivată de părinți. Tatăl său, a fost preot, de la care a moștenit dragostea față de muzica. la vârsta de cinci ani, a început să studieze vioara și pianul. Mai apoi își continuă studiile la Chișinău, la Școala de Muzică "Eugeniu Coca" unde studiază clarinetul, iar în anul 1969, se înscrie la "Școala medie de muzică" din Tiraspol, unde studiază saxofonul. Fiind încadrat în armata sovietică își face datoria în orașul Zaporozhie, unde devine artilerist.

Fiind student la Facultatea de compoziție și pedagogie a Conservatorului "G. Musicescu" din Chișinău, el mai activează în cadrul formației de muzică ușoară "Contemporanul" condusă de compozitorul Mihai Dolgan.

În anul 1981 se căsătorește cu Doina Marin. Prima dată cântă în duet cu Doina la o seară de creație a poetului Grigore Vieru. Fiind respins de Radio și Televiziune Ion i-a chitara și pornește împreună cu Doina să cutreiere satele Moldovei. A scris muzică

simfonică, de cameră, cântece pentru copii, pentru filme, pentru spectacole dramatice.

Ion și Doina au luptat împreună pentru reunirea Republicii Moldova cu România, pentru revenirea

„Doina și Ion, devenite legendare, s-au topit în suferințele acestui pământ, iar noi, la rândul nostru, ne vedem și mai clar propria ființă rănită în oglinda neasemuitului lor har. Artistul nu poate inventa bucuriile, nici durerile poporului său. Asta au înțeles-o Doina și Ion. Ei n-au inventat nimic, ei, pur și simplu, au ars în cântecul lor.”

Grigore Vieru

la limba română și grafia latină. Ei sunt primii care au cântat despre limba română, despre Eminescu.

La 27 august 1991, au cântat pentru Suveranitate și Independență la Marea Adunare Națională, apoi au plecat, la Festivalul de la Mamaia, unde Doina avea să spună: "Vin aici direct din Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău, să vă aduc salutul libertății noastre".

În anul 1958 la 15 noiembrie în orașul Chișinău s-a născut Doina Marin. Din copilărie i-a plăcut cântecul și dansul. De la vârsta de 6 ani și până în clasa a 8-a, Doina Aldea Teodorovici participă la

ea este nedespărțită de acum înainte de compozitorul și interpretul Ion Aldea Teodorovici. Datorită talentului său, vocii sale frumoase, curajului său a devenit una din cele mai îndrăgite artiste din Republica Moldova, și peste hotarele ei.

Datorită cântecelor: „Suveranitate”, „Sfântă ni-i casa”, „Mănăstirea Căpriana” și altele, cântăreața Doina Aldea Teodorovici a devenit simbolul Moldovei. Pentru talentul și muncă îndelungată pe scenă și spirit civic, Doinei Aldea Teodorovici în anul 1992 i s-a acordat titlul de Artistă Emerită a Republicii Moldova.

În urma unui tragic accident rutier în noaptea de 29 spre 30 octombrie 1992, soții Ion și Doina Teodorovici au decedat. Mașina în care se deplasau spre Chișinău a intrat într-un copac în apropierea localității Coșereni, la 49 de kilometri de București, România.

Moartea celor doi a fost percepută la data respectivă ca o tragedie națională.

Înmormântarea lui Ion și Doina Aldea Teodorovici a avut loc la 3 noiembrie 1992 la Cimitirul Central Ortodox din mun. Chișinău.

Fiul celor doi regretați artiști, Cristofor Aldea Teodorovici a rămas orfan de mic și a fost crescut de bunele săi. Astăzi fiul lor are propria orchestra, cântă atât în România, cit și în Moldova, sau în străinătate, și seamănă perfect cu regretatul său tată.

dublarea filmelor în românește la Studioul "Moldova-Film", totodată studiază muzica în particular.

Absolvind școala Nr.1, româno-franceză, mun. Chișinău, a lucrat în calitate de profesoară de literatură universală la Institutul "Ion Creangă" din Chișinău.

Descoperind o nouă latură a talentului său, cea de interpretă de estradă,

Micul Prinț

de Antoine de Saint-Exupéry

adaptare și dramatizare de Leonid Cebotari

*continuare
din ediția precedentă*

MICUL PRINȚ: Mă bucură faptul că înțelegi lucrurile acestea. Și asta îmi inspiră speranța că ai să te lași de băut și vei deveni om. Iar omul este dator să lupte cu sine însuși și cu acei, care doresc ca ființa umană să fie trasată ca un boț de lut. Te rog, nu uita de acest lucru. Acum, rămâi cu bine! (*Micul Prinț e gata să plece, când deodată bețivanul începe să arunce sticlele, strigând*): Gata! Până aici! Ajunge cât am fost un neputincios. (*Își scoate atributurile de bețivan și le aruncă la picioarele micuțului*).

AVIATORUL: Tu ai avut perfec-tă dreptate. Omul este esența cultu-rii noastre spirituale. El este cheia de consiliere și propășire a comunită-ților noastre, de aceea el, omul, trebuie crescut și ocrotit.

MICUL PRINȚ: Îmi pare bine că ai înțeles acest lucru. Iată, dacă te-ai mai lămuri și cu așa zisa importanță a ta!

AVIATORUL: Ce fel de impor-tanță?

MICUL PRINȚ: Aceia, care te orbea...

AVIATORUL: Dacă ai în vede-re cazul, când m-ai întrebat despre ghimpii florilor, apoi am procedat astfel, deoarece nu știam ce să-ți răspund.

MICUL PRINȚ: Da? Dar atunci, când o făceai pe omul de afaceri? Tot din cauza că nu știai ce să răspunzi?

AVIATORUL: Lasă-mă omule, în pace. Ce-a fost s-a trecut.

MICUL PRINȚ: Ba nu! Ast-fel de lucruri nu se uită. (*Micuțul se apropie de lucrurile unui om de afaceri*). Privește la atributurile aces-tea. Ridică-ți ochii și privește. Ele te vor ajuta să-ți amintești de trecut. De timpul când o făceai pe omul de afaceri. Ei, hai, nu mai târăgăna atâta. Apropie-te! (*Aviatorul, după o*

clipă de chibzuială, îmbracă atribu-tele omului de afaceri). Erai într-atât de ocupat, încât nici nu ridikai capul când aveai vizitatori. Te simțeai ca domnul cel roșcovan, pe care l-am vizitat. Dânsul, la fel ca și tine, era preocupat numai de socotelile și ci-frele sale. (*Micuțul ia o socotelniță și i-o aruncă aviatorului. Acesta, in-trând în chipului unui om însemnat, purcede la socotire*).

OMUL DE AFACERI: Cinci plus doi fac șapte. Șapte plus șase fac trei-sprezece.

MICUL PRINȚ: Bună ziua. Vi s-a stins țigara.

OMUL DE AFACERI: Treispre-zece plus trei șaisprezece. Bună ziua. Șaisprezece plus șase douăzeci și doi.

MICUL PRINȚ: Țigara ți s-a stins.

OMUL DE AFACERI: Nu am timp s-o aprind. Douzeci și șase plus cinci treizeci și unu. Vasăzică, avem cinci sute unu milioane șase sute douăzeci și două de mii și două mii șapte sute treizeci și unu...

MICUL PRINȚ: Cinci sute de milioane de ce?

OMUL DE AFACERI: A-a-a-a-a! Tot aici ești? Cinci sute de milioane de... Nu mai știu... Am atâta trea-bă. Eu sunt un om serios și nu-mi pierd timpul cu palavre. Cinci plus doi șapte...

MICUL PRINȚ: Te mai întreb odată: cinci sute de milioane de ce?

OMUL DE AFACERI: Milioane de lucruri dintr-acelea, care se vad câte-odată pe cer.

MICUL PRINȚ: Muște?

OMUL DE AFACERI: Ba nu! Mărunte și strălucesc.

MICUL PRINȚ: Albine?

OMUL DE AFACERI: Nu. Mă-runte, aurii și care-i fac pe alde pier-de-vară să viseze.

MICUL PRINȚ: A-a-a-a! Stele!

OMUL DE AFACERI: Întocmai, stele.

MICUL PRINȚ: Și ce faci cu cinci milioane de stele?

OMUL DE AFACERI: Ce fac?

MICUL PRINȚ: Da.

OMUL DE AFACERI: Nimic. Le stăpânesc.

MICUL PRINȚ: (*nedumerit*) Nu-nțeleg, cum poate cineva să stă-pânească stelele?

OMUL DE AFACERI: Foarte simplu. Ale cui sunt stelele?

MICUL PRINȚ: Știu eu, ale ni-mănu.

OMUL DE AFACERI: Atunci sunt ale mele, deoarece eu m-am gândit primul la lucrul acesta.

MICUL PRINȚ: Așa este. Și ce faci cu ele?

OMUL DE AFACERI: Le socot. Crede-mă, este o muncă anevoioa-să...

MICUL PRINȚ: Eu, dacă am un fular, pot să-l pun la gât ți să-l port cu mine. Dacă am o floare, pot s-o culeg și să-i admir gingășia, să mă-nbăt de mireasma ei. Tu, însă, nu poți culege stelele.

OMUL DE AFACERI: Nu, dar pot să le depun la bancă.

MICUL PRINȚ: Asta cum vine?

OMUL DE AFACERI: Adică scriu pe o hârtie câte stele am, apoi încui hârtia într-un sertar.

MICUL PRINȚ: Și asta-i tot?

OMUL DE AFACERI: E sufici-ent.

MICUL PRINȚ: E destul de po-et, însă fără nici un rost. Eu, de exemplu, am o floare, pe care o stro-pesc în fiecare zi. Am trei vulcani, pe care-i curăț în fiecare săptămână. Vulcanii și floarea au folos din fap-tul că le stăpânesc. Eu îngrijesc de ei. Dar tu, ca stăpân al stelelor, ce faci pentru ele?

OMUL DE AFACERI: Eu le adun și le depun la bancă. Crede-mă, este o muncă foarte grea.

MICUL PRINȚ: Muncă grea! Dar care-i, menirea muncii tale?

Care-i? Ce rost are să lovești cu târnăcopul, dacă lovitura de cazma e lipsită de orice sens!

OMUL DE AFACERI: Sens, sens! Eu sunt un om serios și nu am timp să-ți ascult pălăvrăgeala. Te rog, nu mă deranja mai mult. Cât privește sensul de care-mi tot vorbești — caută-l pe alte planete.

MICUL PRINȚ: Mă apucă groaza, ascultându-te. Îmi zic: poate de aceea totul în lumea asta trăsnește și se dărâmă, că multe se fac din ordinul vostru, așa zișilor, oameni serioși? Gândește-te bine asupra acestui lucru. *(Micuțul pleacă, iar omul de afaceri rămâne încurcat. Apoi, revenindu-și îl strigă).*

OMUL DE AFACERI: Stail! Oprește-te! Vizitează planeta pământ. Ea are o reputație bună. Cred că acolo vei găsi ceea ce cauți.

MICUL PRINȚ: Mulțumesc.

OMUL DE AFACERI: Și eu îți mulțumesc

MICUL PRINȚ: Pentru ce?

OMUL DE AFACERI: Pentru lecția pe care mi-ai dat-o. Iar drept dovadă că am înțeles-o, pun în libertate toate stelele stăpânite de mine. *(Se apropie de sertarul mesei sale și-l deschide. De acolo țâșnește un șuvoi de stele, avântându-se în înaltul cerului. Privind la cer, micuțul se bucură nespul).*

MICUL PRINȚ: Așa este. De aceea trebuie să luptăm împotriva lor și concomitent să luptăm cu noi înșine, deoarece noi suntem acei care îi ajutam să zidească statul și ordinea, care le convine lor. Rămâi cu bine.

OMUL DE AFACERI: Mergi sănătos. *(Micuțul pleacă, iar omul de afaceri, scoțându-și attributele și lichidând elementele planetei sale, ne dă de înțeles că ne aflăm din nou pe pământ, în pustiu, unde Micul Prinț îl așteaptă pe aviator. Aviatorul, proaspăt ieșit din rol se apropie încetișor de micuț).*

AVIATORUL: Știi, când noi vom deveni conștienți de rolul nostru pe pământ, abia atunci vom fi fericiți. Numai atunci vom putea trăi și muri în pace. Pentru ca aceia ce îi atribuie vieții un sens, este conștiința de rolul omului pe pământ.

MICUL PRINȚ: Mă bucur c-ai ajuns la această concluzie. Uite soarele se gătește de culcare. Îmi plac nespul de mult apusurile de soare.

AVIATORUL: Haide să privim un apus de soare, poate ne-a mai trece din sete.

MICUL PRINȚ: Trebuie să mai îngăduim. Și-apoi, tu ai de lucru. Iartă-mă, însă timpul nu așteaptă. Du-te și încearcă să repari mașina. Eu te voi aștepta aici.

AVIATORUL: Bine, *(Aviatorul pleacă, iar micuțul continue să admire soarele, asfințitul lui. Pe neprins de veste gândurile sale sunt întrerupte de un șarpe).*

ȘARPELE: Bună seara.

MICUL PRINȚ: Bună. *(Văzând în pustiu fără viață o ființă vie, s-a bucurat mult).* Spune-mi, te rog, unde-aș putea găsi o picătură de apă. *(Temându-se că șarpele poate să-l refuze)* Nu pentru mine, ci pentru un om.

ȘARPELE: Nu știu.

MICUL PRINȚ: Atunci e trist de tot. Poate să se prăpădească, iar eu port răspundere pentru viața lui.

ȘARPELE: Regret, dar nu pot să te ajut cu nimic.

MICUL PRINȚ: Dacă m-aș afla pe planeta mea, n-ar fi nici o problemă. Uite-o, vezi? E chiar de-asupra noastră. Dar pentru a obține un strop de apă e prea departe.

ȘARPELE: Aș putea să te duc încolo... E destul ca să mă ating de cineva și îl întorc imediat pe planeta de unde a venit.

MICUL PRINȚ: Nu, acum nu pot. Ceva mai târziu. Acum trebuie să găsesc oamenii. Poate dâșii mă vor ajuta să găsesc ceva apă.

ȘARPELE: Atunci, rămâi cu bine. Și nu uita că eu aș putea să te întorc acolo, de unde ai venit.

MICUL PRINȚ: Bine. N-o să uit. *(Șarpele dispare, iar micuțul, rămânând de unul singur, începe să strige oamenilor).* He-he-hei, oameni! Unde sunteți? Răspundeți! De ce tăceți? Eu am nevoie de voi, de ajutorul vostru, pentru a salva viața unui om, care-ar putea să moară de sete. Oameni! Răspundeți, oameni! *(Strigătul micuțului este întrerupt de niște râsete de flori).*

FLORILE: Ha-ha-ha!

MICUL PRINȚ: Bună seara.

FLORILE: Bună.

MICUL PRINȚ: Voi cine sunteți?

FLORILE: Noi suntem trandafiri — florile ce cresc în toate grădinile pământului.

MICUL PRINȚ: Cum adică în toate grădinile?

FLORILE: Uite-așa. Oamenii ne cresc, deoarece suntem cele mai frumoase, cele mai gingașe, cele mai luminoase de pe pământ.

MICUL PRINȚ: Bine, dar voi semănați leit cu floarea mea.

FLORILE: Înseamnă că și ea e trandafir.

MICUL PRINȚ: Doamne, Dumnezeu, ce nefericit sunt! Credeam că am o floare fără pereche pe lume, când, de fapt, nu e decât un trandafir ca atâția alții. Mai bine muream, decât să află una ca asta.

FLORILE: Ha-ha-ha! *(Micuțul se lasă pe nisip și începe să plângă. Apare un pui de vulpe).*

PUIUL DE VULPE: Bună.

MICUL PRINȚ: Dac zici că-i bună, bună să fie.

PUIUL DE VULPE: De ce plângi?

MICUL PRINȚ: Așa mi-a venit. *(Ridică capul și-l vede pe Puiul de vulpe).* Ce ființă drăgălașă. Cine ești dumneata?

PUIUL DE VULPE: Sunt un pui de vulpe.

MICUL PRINȚ: Haide și ne-om juca. Sunt atât de amărât.

PUIUL DE VULPE: Nu pot să mă joc cu tine. Încă nu sunt îmblânzit.

MICUL PRINȚ: Ce înseamnă, să fii îmblânzit?

PUIUL DE VULPE: Este un lucru de mult uitat. De fapt înseamnă să înfiripi o legătură.

MICUL PRINȚ: Cum adică?

PUIUL DE VULPE: Foarte simplu. Pentru mine tu nu ești acum, decât un băiețuș la fel ca alte sute de mii de băiețuși. Tu nu-mi trebuiești mie, precum nici eu nu-ți trebuiești ție. Dar dacă mă îmblânzești, vom avea nevoie unul de altul. Tu vei fi pentru mine unic pe lume, precum unic pe lume voi fi și eu pentru tine.

MICUL PRINȚ: Încep să înțeleg. Cunosc o floare, care cred că m-a îmblânzit.

PUIUL DE VULPE: Se prea poate. Ei ce, mă îmblânzești?

MICUL PRINȚ: Cu cea mai mare plăcere. Numai că nu știu ce trebuie să fac.

PUIUL DE VULPE: Pentru aceasta, se cere multă răbdare. Mai întâi de toate, ne așezăm pe nisip, la o anumită distanță unul față de altul. (*Se așează la o anumită distanță unul de altul*). Apoi eu te privesc cu coada ochiului, iar tu taci. Pe urmă, te uiți tu la mine și eu nu scot nici o vorbă. Pe măsură ce trece timpul, tot mai gingaș și mai gingaș ne uităm unul la altul, tot mai tare și mai tare ne simțim răsuflarea fiecăruia din noi, tot mai mult și mai mult ne apropiem unul de altul până ce ne contopim spiritual și devenim un tot întreg. (*Devenind un tot întreg, cei doi se admiră ca doi prieteni adevărați. Puiului de vulpe îi apar lacrimi de bucurie*).

PUIUL DE VULPE: Vai, îmi vine să plâng.

MICUL PRINȚ: Tu ești de vină. Eu n-am vrut să-ți pricinuiesc vreun rău. Singur mi-ai cerut să te îmblânzesc.

PUIUL DE VULPE: Așa este.

MICUL PRINȚ: Și atunci cu ce te alegi?

PUIUL DE VULPE: Ce culoare aurie a soarelui.

MICUL PRINȚ: Cum așa?

PUIUL DE VULPE: Privește la cer. Vezi razele solare aurite?

MICUL PRINȚ: Da, sigur le văd.

PUIUL DE VULPE: Ele se așează cu părul tău aurit. Până odinioară razele solare nu-mi aduceau aminte de nimic. Și acest lucru mă întrista mult. Dar acum, după ce mă îmblânzit, ele îmi vor fi deosebit de dragi. Ele îmi vor aminti mereu de tine. Și asta mă face foarte fericit. Acum, du-te și mai vezi odată trandafirii. Te vei convinge că floarea ta nu are pereche-n lume. Și încă ceva: înainte de a privi florile, vreau să-ți încredințez o taină. De fapt, e foarte simplă. Ochii nu văd într-atât de adânc precum inima. Oamenii au uitat cu desăvârșire despre acest lu-

cru. Tu însă nu ai dreptul să uiți de el, deoarece tu devii răspunzător pe veci pentru soarta celorla, pe care îi îmblânzești. Tu răspunzi de soarta trandafirului tău.

MICUL PRINȚ: Eu răspund de soarta trandafirului meu.

PUIUL DE VULPE: Du-te acum și vezi florile. (*Puiul de vulpe pleacă, iar micuțul se îndreaptă înspre flori. Apar Florile râzând. Micuțul, privindu-le, le vorbește*).

MICUL PRINȚ: Degeaba râdeți de mine. Voi nu semănați câtuși de puțin cu floarea mea. Voi încă nu sunteți nimic. Pe voi nimeni nu va îmblânzit, precum nici voi n-ați îmblânzit pe nimeni.

FLORILE: Ha-ha-ha!

MICUL PRINȚ: Sunteți frumoase, dar lipsite de har. Firește, un străin, care ar trece întâmplător pe aici, ar găsi că floarea mea se aseamănă cu voi. Ea una, însă, mi-e mai scumpă, decât voi toate luate la un loc, deoarece, de dragul ei eu am răbdat să-i primesc mângâierile și lăudăroșeniile ei, fiindcă ea e floarea mea. (*Florile râd în hohote de naivitate micuțului, iar el pleacă înșeninat de gândul că floarea lui e unică în tot universul. Privește la cer și imaginându-și-o, vorbește cu ea*). Ah, mlădiță, mlădiță! Cum o mai duci tu acolo fără mine? Sunt foarte trist că nu te-am văzut atâta vreme. Nu fi supărată pe mine c-am plecat. Eram prea tânăr ca să pot înțelege ce înseamnă dragostea. Dacă-ai ști, însă, cât de mult te iubesc și cu câtă afecțiune port chipul tău în inimă! Și când mă gândesc că te-am lăsat singură... (*Apare aviatorul. Sesizează că micuțul vorbește cu cineva și rămâne mirat, neobservând pe nimeni în jur*).

AVIATORUL: Cu cine vorbești, copile? S-a întâmplat ceva?

MICUL PRINȚ: Înțelegi, floarea mea e singură...

AVIATORUL: Ah, lasă acum floarea ta, copile.

MICUL PRINȚ: De ce?

AVIATORUL: Fiindcă vom muri curând de sete. Oare, chiar nu-nțelegi ce ne așteaptă? Nu ți-e foame? Nu ți-e sete?

MICUL PRINȚ: Mi-e sete. Însă inima mai are nevoie și de altceva, înafară de apă.

AVIATORUL: Inima îmi este un deșert. Pot muri de sete.

MICUL PRINȚ: Haide să căutăm o fântână.

AVIATORUL: N-are nici un rost să cauți o fântână la voia întâmplării în pustiul ăsta fără de sfârșit.

MICUL PRINȚ: Dar noi totuși, hai să încercăm.

AVIATORUL: Hai! (*Pornesc la drum. Merg în tăcere. Peste un timp, micuțul reia vorba*).

MICUL PRINȚ: Știi, oamenii din lumea ta se îmbulzesc prin trenuri, se grăbesc undeva, cresc mii de trandafiri într-o grădină! Cu toate acestea, ei nu știu prea bine ce vor, ce caută. Și când te gândești că ar putea găsi ceea ce caută într-o floare, într-un spic de grâu, într-un strop de apă. Însă toate acestea, trebuiesc căutate cu inima, nu cu ochii. Ochii câteodată sunt orbi.

AVIATORUL: Firește. (*Deodată pe aviator îl apucă tusa. Răsuflarea devine grea*).

MICUL PRINȚ: Ce este? Ce-i cu tine?

AVIATORUL: Mă sufoc. Ceva îmi apasă pieptul, mi-e greu să respir. Vreau să beau. Mă apucă amețelile. Hai, să ne așezăm puțin.

MICUL PRINȚ: Hai! (*Se așează, însă aviatorului i se face și mai rău. Tusa îi închide răsuflarea*).

AVIATORUL: Copile, mă înăbuș! Vreau să beau. Dă-mi o picătură de apă ca să-mi potolesc setea.

MICUL PRINȚ: Cu mare plăcere, însă în jur e numai nisip, împrejur e pustiu.

AVIATORUL: Uită-te mai bine. Nu poate să nu fie vre-o fântână pe undeva, nu poate pustiul să nu aibă un strop de apă. Cere-l și numaidecât ți vi la da.

MICUL PRINȚ: Pustiule, scumpule, drăguțule! Fie-ți milă de mine. Îndură-te de un biet copil și dă-mi o picătură de apă pentru a salva viața unui om. Nu-l lăsa să se prăpădească în deșertul tău fără de margini. Ajută-l să-și recapete puterea ca să se întoarcă cu bine acasă. Ajută-l, pus-

tiule ! Te rog! Te implor! Îndură-te de el și nu-l lăsa să moară cu zile. Eu răspund de el, pustiule! Răspund! (*Este întrerupt de aviator, care vede înaintea sa un miraj. Cu greu încearcă să se ridice*).

AVIATORUL: Copile! Uite colea se vede un lac.

MICUL PRINȚ: (*Liniștindu-l pe aviator*) Nu-i nimic acolo.

AVIATORUL: Ba este! Îți jur că e un lac. Uite acolo, sunt și oameni. Trebuie să ne grăbim. Ei pot să ne salveze! He-he-hei! Lume! Auzi, lume? Noi suntem aici! Noi avem nevoie de ajutorul vostru! Nu ne lăsați să cadem pradă morții, când puteți să ne salvați. He-he-hei! Lume! Auzi, lume...

MICUL PRINȚ: Stai, oprește-te! Nu-i nimeni acolo!

AVIATORUL: Cum nu-i nimeni? I-am văzut, cum te văd pe tine. I-am văzut destul de clar. Eroarea era imposibilă.

MICUL PRINȚ: Acesta a fost un miraj din cauza setei. Încearcă să uiți că nu ai băut de atâta timp și o să-ți treacă.

AVIATORUL: Bine. (*Tac o vreme, peurmă micuțul reea vorba*).

MICUL PRINȚ: Cum crezi, e frumos pustiul?

AVIATORUL: Da, firește.

MICUL PRINȚ: Și eu la fel mă gândesc, deoarece undeva el tăinuiește o fântână.

AVIATORUL: Da, fie că-i vorba de pustiul, sau de o fântână, taina frumuseții lor n-o pătrunzi cu privirea.

MICUL PRINȚ: Mă bucur mult că împărtășești părerea mea. Ei, ce? Ți-a stat mai bine?

AVIATORUL: Da!

MICUL PRINȚ: Atunci, să mergem. Drumul este unica scăpare a noastră.

AVIATORUL: Mergem. (Și din nou pornesc la drum). Copile, totuși planeta aceasta este populată. Haide să-i chemăm în ajutor pe oameni.

MICUL PRINȚ: Nu are nici un rost. Cu câteva clipe în urmă am făcut eu lucrul acesta.

AVIATORUL: Și?

MICUL PRINȚ: Nu mi-a răspuns nimeni.

AVIATORUL: Atunci e tristă situația. (*Cum merg așa tăcuți, aviatorul brusc se oprește. Necrezând ochilor, începe să strige*). Copile! Uite în zare, se vede o fântână.

MICUL PRINȚ: Nu-i nimic acolo. E un miraj.

AVIATORUL: Ba nu, copile! Nu e miraj, ci o fântână adevărată. Privește mai atent și o să vezi că are și funie, și găleată.

MICUL PRINȚ: (*Observând fântâna*). Da, ai dreptate. E o fântână adevărată.

AVIATORUL: Atunci, să ne grăbim! (*Sleiți de puteri, aleargă spre fântână. Ajungând la fântână, amândoi apucă funia ca să scoată apă*). Lasă-mă pe mine. E un lucru, peste puterile tale. (*Cu grabă scoate apă*).

MICUL PRINȚ: Mai repede, mai repede! Mi-e sete. Vreau să beau. (*Apare găleata. Micuțul o ia și bea cu lăcomie, apoi întinde găleata aviatorului și privește cum dânsul își potolește setea. După ce își alină sufletul, cei doi se împoașcă cu apă, veselindu-se și agităndu-se*).

AVIATORUL: Apă, tu n-ai nici un gust!

MICUL PRINȚ: Nici o culoare!

AVIATORUL: Nici un miros!

MICUL PRINȚ: Ești cu neputință de descris!

AVIATORUL: Te savurăm, fără să te cunoaștem.

MICUL PRINȚ: Din mila ta, reîncep să clocotească în noi toate izvoarele secătuite ale inimii noastre.

AVIATORUL: Tu răspândești în noi o fericire nemărginit de bogată și simplă.

MICUL PRINȚ: Tu ești cea mai prețioasă și delicată bogăție de pe lume.

AVIATORUL: Tu nu ești necesară vieții!

MICUL PRINȚ: Tu ești însăși viața!

AVIATORUL: Cât despre tine, micuțule, tu ești Domnul scăldat în noblețe și bunăvoință, care ne salvează pe noi, neputincioșii, iar drept răsplătă pentru puterea ce mi-ai dat-o, eu te voi recunoaște în fiecare om. (*Micuțul, măgulit de cuvintele auzite*

la adresa sa, se simte incomodat, de aceea schimbă vorba).

MICUL PRINȚ: Știi, mâine se împlinește un an de când am picat pe pământ. Am căzut aici, aproape.

AVIATORUL: Vasăzică, nu întâmplător, când te-am cunoscut, te plimbai de unul singur la mii de mile depărtare de orice așezare omenească. Te întorceai la locul, unde ai picat?

MICUL PRINȚ: Da.

AVIATORUL: Ah, copile, copile! Ai pus ceva la cale. Mi-e teamă.

MICUL PRINȚ: Nu-ți fă griji. Totul va fi bine. Acum întoarce-te la mașina ta. E timpul să te apuci de lucru. (*Aviatorul pleacă, iar micuțul, în șoaptă, cheamă șarpele*). Ei, ineluș, de culoarea lunii, unde ești? Am nevoie de tine. (*Apare șarpele*).

ȘARPELE: Bună seara.

MICUL PRINȚ: Bună.

ȘARPELE: M-ai chemat?

MICUL PRINȚ: Da. Știi, floarea mea e eternă și nu are decât patru spini ca să se apere de lume, iar eu am lăsat-o singură...Trebuie să mă întorc la ea. Eu răspund de soarta ei. De aia, te rog returnează-mă la mlădița mea.

ȘARPELE: Bine.

MICUL PRINȚ: E bun veninul tău? Ești sigur că n-ai să mă faci să sufăr prea mult... (*Apare aviatorul. Văzându-l pe micuț că vorbește cu șarpele, se îngrijorează și începe să strige, ca să-l apere*).

AVIATORUL: Co-pi-le! (*Șarpele auzind strigătul, dispăre*). Ce năzbătie mai e și asta? Stai de vorbă cu șerpilii! Spune-mi, ce se petrece cu tine?

MICUL PRINȚ: Mă bucur mult că ai descoperit ce-i lipsea mașinii tale. Acum, negreșit, te vei putea întoarce acasă...

AVIATORUL: De unde știi că mi-am reparat motorul?

MICUL PRINȚ: Astăzi, mă întorc și eu acasă. Degrabă steaua mea se va afla chiar de-asupra locului, unde ne aflăm.

AVIATORUL: Nu, copile. Nu. Spune-mi că istoria cu șarpele și întâlnirea ta cu steaua, nu sunt, decât un vis urât...

MICUL PRINȚ: Știi, floarea mea e eternă și nu are, decât patru spini ca să se apere de lume, iar eu am lăsat-o singură. Trebuie să mă întorc la ea. Eu răspund de soarta ei. Și apoi, la despărțire am să-ți dărui ceva (*Începe să râdă*).

AVIATORUL: Ah, copile, copile. De-ai ști ce drag mi-i să-ți aud râsetul fermecat.

MICUL PRINȚ: Chiar el va fi darul meu pentru tine.

AVIATORUL: Ce vrei să spui cu asta?

MICUL PRINȚ: Când iubești pe cineva, care se află pe o stea, e plăcut să privești cerul. Noaptea, când vei privi stelele, una din ele va fi steaua mea. Astfel, are să-ți placă să privești toate stelele. Toate îți vor fi prietene. Stelele nu sunt la fel pentru toți oamenii. Pentru cei, care călătoresc, ele sunt niște călăuze. Pentru alții, nu reprezintă, decât niște luminițe. Tu, însă, vei avea stele, care știu să râdă, fiindcă eu mă voi afla pe una din ele și voi râde, iar ție o să-ți pară că auzi toate stelele râzând. Tu, și numai tu, vei avea stele, care știu să râdă. (*Râde din nou*).

AVIATORUL: Nu, micuțele, nu vreau să am stele, care știu să râdă. Nu vreau să privesc noaptea la cer. Nu vreau să aud râzând stelele în locul tău. Te iubesc, micuțele, te iubesc

și vreau să fiu de-a pururi cu tine, ca să-ți aud râsetul tău fermecat, ca să simt ceea, ce mă înduioșează mai mult la tine, credința, ce-o porți față de floarea ta.

MICUL PRINȚ: Înțelegi, e prea departe, e prea complicat. Nu-mi pot lua cu mine și trupul. E prea greu. De aceea am nevoie de ajutorul șarpelui. Curând se va întoarce. Acum pleacă. Nu vreau să asisti la procedura aceasta. Ți se va părea că sufăr, că mor. Însă nu va fi așa. Așa că pleacă liniștit.

AVIATORUL: Nu, copile. N-am să plec nicăieri. Rămân cu tine...

MICUL PRINȚ: Nu trebuie să rămâi. Te va întrista, te va îndurera. Vei crede că mă chinui, că mă osândesc, dar nu va fi adevărat. Pleacă!

AVIATORUL: Nu, micuțele. Nu plec. Rămân cu tine.

MICUL PRINȚ: Înțelegi...

AVIATORUL: Nu vreau să înțeleg nimic, micuțele. Te iubesc, și vreau să fii mereu alături de mine.

MICUL PRINȚ: Știi... floarea mea...eu sunt răspunzător de ea. Pleacă...Lasă-mă să mai fac un pas.

AVIATORUL: Nu, micuțele, nu plec nicăieri.

MICUL PRINȚ: Eu răspund de floarea mea. Pleacă. Nu mă mai chinui atâta. Pleacă. (*Cu ochii înlăcrimați aviatorul încetișorul se în-*

depărtează de micuț, rostind printre lacrimi, abia deslușind, cuvintele):

AVIATORUL: Nu, nu vreau! Nu vreau să plec, copile. Nu vreau! (*O fulgerare galbenă scapără lângă glezna micuțului și împrejur se face bezna. Asta îl face pe aviator să scoată un țipăt îngrozitor*). Co-pi-le-e! (*Zbuciumându-se în întunericul fără de viață, aviatorul îl strigă pe micuț*) Copile! Unde ești, copile? Răspunde! Nu tăcea! Răspunde! Șarpe! Unde ești, șarpe? Vino de mă ia și mă du la micuțul meu. Vreau să fiu alături de el. Auzi, șarpe, vreau să fiu alături de el! Eu răspund de soarta lui! (*Cerul se înseninează puțin și apar stelele. Ca într-o poveste, apar sunete de clopoței și râsete liniștite de stele. Această îl face pe aviator să se calmeze și să privească la cer. Deodată, printre sunetele liniștite ale cerului, izbucnește un râset fermecător*). Copile, tu ești? Tu ești micuțele? (Și drept dovadă că el e , Micul Prinț râde și mai tare). Ah, copile, copile! Dacă ai ști, cât de fericit sunt, că din nou te aud zâmbind. Nu te supăra pe mine, că uneori te-am făcut să plângi, că uneori te-am pus în situația de a te îndoi de dragostea mea. Te iubesc, micuțele, te iubesc și sunt foarte fericit că te aud râzând! Zâmbește, micuțele, zâmbește!

CORTINA.

NATALIA BALAN, SPECIALIST LA BIBLIOTECA PENTRU COPII CĂUȘENI

Proiectul „Ora să ȘTIM Moldova” în Biblioteca pentru copii din Căușeni

Proiectul sa desfășurat cu succes în Australia, Polonia, România.

Grupul țintă: Copii cu vârste cuprinse între 3-6 și 7-10 ani.

Noi fiind implicați în acest proiect, vom promova lectura, curiozitatea pentru știință, tehnologiile, ingineria, matematica (STIM) pentru copii. De asemenea vom face experimente în scopul descoperii lumii din jurul lor, prin intermediul cărților primite gratuit în număr de 27.

La 4 noiembrie 2019, am organizat prima activitate din cadrul proiectului „Ora să știm” cu un grup de copii cu vârsta de 8 și 9 ani prezentând cartea „Autobuzul magic în stupul de albine” de Joanna Cole.

La final de activitate am experimentat cum verificăm mierea naturală de cea artificială.

Vocația spiritualității

Criticul și istoricul literar, prozatorul, jurnalistul și editorul din Craiova, Tudor Nedelcea, a publicat anul trecut al 4-lea volum din serialul personal intitulat *Printre cărți și oameni* (Iași, Tipo Moldova, 347 p.). Precum ne-o sugerează însuși titlul, autorul dezvăluie activitatea culturală a diverse personalități, instituții, dar se pronunță și asupra rostului și menirii a multiple fenomene cultural-literare și artistice din cadrul spațiului spiritual românesc și de peste hotare.

Fiind, în esență, un cunoscut eminescolog, autorul i-a consacrat poetului român nepereche o atenție deosebită. Inaugurează compartimentul respectiv articolul despre opera prozastică eminesciană *Aur, mărire și amor*, care e calificată ca al doilea roman al scriitorului după *Geniul pustiu*. E vorba aici, în primul rând, despre contribuția lui Al. Piru la reconstituirea scrierii așa cum o concepea Eminescu – proză „având drept cadru narativ ideea migrației sufletului, dar și o temă mai profundă, aceea a fericirii, a consecințelor pe care le au asupra existenței umane aurul, mărirea și amorul” (pag. 226). Se relatează și despre mulțumirea autorului cărții pentru faptul că a îmbrățișat ad-hoc ideea publicării ediției nou întocmite și totodată despre satisfacția lui Al. Piru privind lansarea lucrării. Urmează articolele care tratează prinosul cercetătoarei Lucia Olaru Nenati la elucidarea temei Eminescu și muzica, aflarea lui Eminescu în Gorj, ideea europeană a poetului din Ipotești și marea lui cultură teologică etc.

Se distinge prin consistență atât compartimentele despre personalitățile Ovidiu, C. Rădulescu-Motru,

Vintilă Horia, Constantin Cubleşan, Eugen Doga, Dumitru Stăniloae, Elena Văcărescu, Nestor Vornicescu, Pavel Țugui, Victor Rusu, D. Apetri ș.a., cât și cele despre teatre, muzee, biblioteci, edituri, universități, organe de presă din România și cele de limba română din țările limitrofe. Păcat că, din neatenție, articolul

ce epigrama trăiește și-și duce viața însoțindu-se cu vinul și veselia” (p. 18). În cel de al doilea se operează cu definițiile „Epigrama, un zâmbet al inteligenței”, „O pilulă a sănătății mintale”, se subliniază în final că „relația dintre public și epigramiști este excelentă și că publicul românesc are gustul umorului, dacă umorul este fin, de bună calitate” (p. 259-261).

Într-o lumină favorabilă sunt prezentate diverse instituții craiovene de cultură „Teatrul Național „Marin Sorescu”, Editura „Scrișul Românesc”, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S.Nicolaescu-Plopșor”, Opera Română, Muzeul Olteniei, Muzeul de Artă, Filarmonica „Oltenia”, Casa Romanescu, Teatrul pentru copii și tineret, dar și evenimente de amploare cultural-artistice: Festivalurile Internaționale: de Epigrame „Traian Demetrescu”, „Maria Tănase”, „Adrian Păunescu”, „Shakespeare”, „Marin Sorescu”, cel Mondial de Poezie „Mihai Eminescu” și Tabăra de sculptură „Drumuri brâncușiene”.

Penultimul compartiment al volumului îl constituie referințele critice privind activitatea autorului cărții care sunt semnate de Al. Piru, Constantin Cubleşan, Marian Barbu, Ion Brad, Mircea Popa, Constantin Lupeanu ș.a. Încheie ediția „Notele biobibliografice” și copia Diplomelor de excelență și a Premiilor care i-au fost acordate Omului de cultură și Cetățeanului Tudor Nedelcea.

Lucrată cu acribie, cartea prezentată cititorului constituie o componentă solidă întru temeinicia edificiului spiritual pe care autorul îl clădește manifestând o deosebită hărnicie și iscusință – calități provenite din vocația spiritualității.

„Presa în limba română din țările limitrofe” apare în două variante, același text în prima variantă conține imagini ale organelor de presă, în cea de a doua e fără imagini.

Cu deosebită căldură sunt scrise cele două articole privind creația umoristică: *Nemuritorii* și *epigrama* și *Epigrama românească*. În primul e citat maestrul metaforei și al cuvântului, Fănuș Neagu, care, printre alte constatări ingenioase, conchide: „Din toate timpurile, epigramiștii au suferit oprimarea poezilor, sunt acuzați că practică un gen minor. Dar asta nu dovedește nimic de vreme

Iurie Sadovnic
(n. 14 decembrie 1951)